

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН АУДИТЫН ТАЙЛАН

МОНГОЛЫН ТӨМӨР ЗАМ ТӨХК-ИЙН 2023 ОНЫ САНХҮҮГИЙН
ТАЙЛАНД ХИЙСЭН АУДИТЫН ТАЙЛАН

Аудитын код: CHAG-2024/76/НА-СТА-ТӨА

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг
дараах хаягаар авна уу.

Санхүү-Бейцэлийн аудитын газрын захирал,
тэргүүлэх аудитор: Ц.Наранчимэг
Утас: 2511663 Цахим хаяг: naranchimeg@audit.gov.mn
Аудитын менежер: С.Нацагдэлэр
Утас: 251885 Цахим хаяг: natsagdeler@audit.gov.mn
Аудитор: Д.Эрдэнэчимэг
Утас: 253533 Цахим хаяг: erdenechimga@audit.gov.mn
Миндзэл-Од Аудит ЭХК-ийн захирал: Т.Одончимэг
Утас: 70160029 Цахим хаяг: info@mindzelod.audit.mn

Угсанидагдвар хэрг
2024 он

АГУУЛГА

1.ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ДҮГНЭЛТ.....	3
2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН	8
2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан	5
2.2 Аудит хийсэн орлогын дэлгэрэнгүй тайлан	6
2.3 Аудит хийсэн өмчийн өөрчлөлтийн тайлан	7
2.4 Аудит хийсэн мөнгөн гүйцээний тайлан	8
2.5 Эдийн засгийн үзүүлэлт, зорилтот түвшний гүйцэтгэл	9
3. САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА	10
3.1 Компани, түүний үйл ажиллагаа	10
3.2 Компанийн гадаад, дотоод орчин	10
3.3 Санхүүгийн тайлангаар үзэл баримтлал	11
3.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлого ба голлгуулгад орсон өөрчлөлт	12
3.5 Зорилтот түвшний талаарлаг, гүйцэтгэл	13
4. АУДИТЫН ТАЙЛАН	14
4.1 Ерөнхий зүйл	14
4.2 Матерналлаг байдал	15
4.3 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт	15
4.4 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар илэрсэн нийцлийн аудитын асуудал	15
4.4.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт	15
4.4.2 Бусад хууль тогтоомжийн хүрээнд	16
4.5 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх аналэмжийн хэрэгжилт	16
4.5.1 Завсрын аудитын талаар	16
4.5.2 Өмнөх аудитын мөрөөр дүн хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний үр дүн	16
4.6 Дарзлагийн аудитаар анхаарах асуудал	17
5. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ	18
5.1 Төлбөрийн акт	19
5.2 Албан шаардлага	19
5.3 Зөвлөмж	21
6. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ	24

Товчилсон үгийн жагсаалт

АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагын Олон Улсын Стандарт
БНХАУ	Бүгд найрамдах элсад ард улс
ЗТХЯ	Зам тээврийн хөгжлийн яам
ЗХЖШ	Звассогт хүчний жанжин штаб
НБББББ	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг
НББОУС	Нягтлан бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт
НДШ	Нийгмийн дээдлэлийн шимтгэл
НӨАТ	Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тайлан
ӨХБЗ	Өмч хамгаалах байнгын зөвлөл
СТОУС	Санхүүгийн Тайлагналын Олон Улсын Стандарт
ТЗБАХ	Техник зохион байгуулалтын арга хэмжээ
ТӨБЗГ	Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газар
ТӨХК	Төрийн өмчит хувьцаат компани
ТүЗ	Төлөөлөн удирдах зөвлөл
ТЗЗҮ	Төрийн, одийн засгийн үндэслэл
ЭХЗХ	Эрчим хүчний зохицуулах хороо
ХХК	Хязгаарлагдмал хариуцлагатай компани

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР

1000 Улаанбаатар хот, Төвдөгний дунд
Зайн болгоо 3, Зайнхонгорын 15 байр
Утас 25 64-30, Факс 25-25-42-30
E-mail: uia@uia.mn

МОНГОЛЫН ТӨМӨР ЗАМ ТӨХХ-ИЙН
ГҮЙЦЭТГЭХ ЗАХИРАЛ Б.ОТГОНСҮХ
ТАНАА

2024.03.15 № 07/418

Танайд _____ -ын № _____

Хязгаарлалттай дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, 8.4 Төслийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.8-д заасны дагуу Монголын төмөр зам ТӨХХ-ийн 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, орлогын дэлгэрэнгүй амчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгуудад аудит хийлээ.

Дүгнэлтийн үндэслэл хэсэгт дурдсан буруу илэрхийлэл нь материаллаг боловч өргөн тархаагүй гэж үзсэн бөгөөд санхүүгийн тайланд үзүүлэх нөлөөг эс тооцвол Монголын төмөр зам ТӨХХ-ийн 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайланг Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Санхүүгийн тайлагналын олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, аудит хийгдэх байгууллагаас хараат бус, аудитормын 80 зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бүдний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Санхүүгийн тайлангийн аудитаар нийт 22,830.3 сая төгрөгийн зөрчил илэрсэн нь бидний тогтоосон ерөнхий материаллаг байдлын түвшнээс давж, дангаараа буруу эсвэл нийтээрээ материаллаг боловч өргөн тархаагүй санхүүгийн тайлагналын нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна Тухайлбал:

- Гүйцэтгэлийн баталгаа бийршуулаагүй байхад 5 төсөл өргө хэмжээний 2,436.0 сая төгрөгийн гэрээ хийсэн, 3,962.7 сая төгрөгийн 1 оролцогчийн гүйцэтгэлийн баталгааг гэрээ байгуулснаас хойш гаргуулан авсан;
- Талсэнт оны эцсийн байдлаар 39 харилцагчтай холбоотой 2,931.3 сая төгрөгийн авлага, 52 харилцагчтай холбоотой 6,791.2 сая төгрөгийн өр төлбөрийн үлдэгдэл тооцоо нийлсэн актаар баталгаажгаагүй эзрэг нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.4, 20 дугаар зүйлийн 20.2.5, 20.2.6, Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн 42 дугаар зүйлийн 42.1, 43 дугаар зүйлийн 43.1, 44.1 дахь заалтуудтай нийцэхгүй байна.

Асуудлыг онцолсон ахсэг

Монголын төмөр зам ТӨХХ нь Шинэажуран-Сэхээ хилийн боомтын төмөр замын

1000 Улаанбаатар хот, Төвдөгний дунд

0001061916

төслийн барилгын ажлыг 2023 онд эхлүүлж, Шнээр хурал боомтын хил дамнансан төрлийн цахиргийн төмөр замыг 2024 оны 2 дугаар улиралд багтаан ашиглалтад оруулахаар төлөвлөн ажиллаж байна.

Аудитын гол асуудал

Үндэсний төмөр замын сүлжээг 2023 онд 416.1 километрээр өргөтгөж, 8 дугаар сард Тавантолгой Зүүн-Баян ниглэлтийн төмөр замын улсын комисс байнгын ашиглалтад хүлээж авсан байна. Тус төмөр зам нь 1 өртөө 6 ээрлэлтэй жилд 15 сая тн ачаа тээвэрлэх хүчин чадалтай байна. Өмнөх онд Монголын төмөр зам ТӨХК-ийн орлогын 67.2 хувийг түрээсийн орлого эзэлж байсан бол тайлант онд ачаа, тээвэрлэлтийн хэмжээг 2.5 дахин өсгөж 1.8 сая тн-д хүргэж, нийт орлогын 88.3 хувийг ачаа тээврийн орлого эзэлж байгаа нь компанийн тээврийн үйл ажиллагааг жигдрүүлэх эхлэл тавигдсан байна гэж үзлээ.

Бусад асуудлын хэсэг

Монголын төмөр зам ТӨХК нь 2023 онд 7 зорилтын хүрээнд 51 арга хэмжээ хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн ба үйл ажиллагааны төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг 90.0 хувийн гүйцэтгэлтэй гэж дүгнэсэн байна. Санхүүгийн тайланд өгсөн бидний дүгнэлт бусад мэдээллийг хамраагүй ба үүнд ямар нэг төрлийн баталгаажуулалт дүгнэлт гаргаагүй болно.

Удирдлага болон Засаглах эрх бүхий этгээдийн санхүүгийн тайланд хүлээх үүрэг, хариуцлага

Удирдлага нь санхүүгийн тайлант Нэгтгэн бодох бүртгэлийн тухай хууль, Санхүүгийн тайлагналын олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв болгаж тогилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайлант захиран эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотроод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага захиран эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ анхид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБДУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь захиран эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гаргах хэрэгжигчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

САНХҮҮ-НИЙЦЛИЙН АУДИТЫН ГАЗРЫН
ЗАХИРАЛ, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Ц.НАРАНЧИМЭГ

САНХҮҮ-НИЙЦЛИЙН АУДИТЫН ГАЗРЫН ЗАХИРАЛ, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

2. АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан

2023 оны 12 дүгээр сарын 31-ний өдөрөөр дуусгавар болоон тайлан

(төгрөгөөр)

Мөрний дугаар	Үзүүлэлт	2023 оны 12-р сарын 31	2023 оны 12-р сарын 31
1	ХӨРӨНГӨ		
1.1	Эргэлтийн хөрөнгө		
1.1.1	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгө	8,185,365,242.94	41,320,277,023.12
1.1.2	Бансны авлага	15,633,693,479.97	31,733,857,995.64
1.1.3	Татвар, НДШ – мйн авлага	41,056,139,188.09	38,889,827,715.54
1.1.4	Бусад авлага	57,127,237.00	67,673,823,538.08
1.1.6	Барaa материал	49,504,579,742.27	9,483,033,715.47
1.1.7	Урьдчилж төлсөн зардал/тооцоо	91,871,430,848.33	29,051,384,443.62
1.1.8	Бусад эргэлтийн хөрөнгө	-	2,511,870,635.56
	Эргэлтийн хөрөнгийн дүн	205,406,335,708.60	218,858,056,067.03
1.2	Эргэлтийн бус хөрөнгө		
1.2.1	Гндсэн хөрөнгө	1,459,298,458,323.7	238,804,915,229.31
1.2.2	Билет бус хөрөнгө	13,453,448,060.93	13,487,982,577.49
1.2.4	Үрт хугацаат элрэнгэ оруулалт	693,767,529,281.48	693,765,710,701.48
1.2.6	Хойшлогдсон татварын хөрөнгө	5,800,274,294.31	6,132,487,137.24
1.2.7	Хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгө	8,694,283,171.78	11,700,554.64
1.2.9	Дуусмагуй барилга	-	1,291,500,299,582.0
	Эргэлтийн бус хөрөнгийн дүн	2,178,213,994,061.24	2,243,803,041,792.18
1.3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН	2,383,620,329,769.84	2,462,361,096,859.21
2	ӨР ТӨЛБӨР БА ЭЗДИЙН ӨМЧ		
2.1	Өр төлбөр		
2.1.1	Богино хугацаат өр төлбөр		
2.1.1.1	Дансны өглөг	24,890,806,383.88	23,889,493,967.14
2.1.1.2	Цалингийн өглөг	24,383,877.00	-
2.1.1.3	Татварын өр	580,942,839.37	40,043,292,597.10
2.1.1.4	НДШ-ийн өглөг	120,934,908.38	8,098.05
2.1.1.6	Хууний өглөг	-	5,432,339,208.65
2.1.1.8	Урьдчилж орсон орлого	6,777,937,026.94	6,200,229,210.14
2.1.1.10	Бусад богино хугацаат өр төлбөр	51,280,655,627.88	51,294,620,619.10
	Богино хугацаат өр төлбөрийн дүн	83,675,853,461.46	135,559,992,602.08
2.1.2	Үрт хугацаат өр төлбөр		
2.1.2.1	Үрт хугацаат эзлэл	337,064,812,752.94	333,753,143,895.09
2.1.2.3	Хойшлогдсон татварын өр	643,540,904.47	1,783,078,930.38
2.1.2.4	Бусад үрт хугацаат өр төлбөр	1,273,405,301,440.0	1,338,123,253,693.0
2.1.2.5			
	Үрт хугацаат өр төлбөрийн дүн	1,611,112,456,097.4	1,671,630,376,518.4
2.2	Өр төлбөрийн нийт дүн	1,694,788,308,660.8	1,807,190,369,120.6
2.3	Эздийн өмч		
2.3.1	Өмчлөлийн	20,727,658,514.60	20,727,658,514.60
2.3.6	Хөрөнгийн дэхин үнэлгээний нэмэгдэл	138,351,735.58	138,351,735.68
2.3.8	Эздийн өмчийн бусад хэсэг	768,206,030,794.14	768,206,030,794.14
2.3.9	Хуриутлагдсан өмч	(188,241,919,895.32)	(133,602,813,308.54)
2.3.11	Эздийн өмчийн дүн	690,832,021,208.97	665,170,727,738.66
2.4	ӨР ТӨЛБӨР БА ЭЗДИЙН ӨМЧИЙН ДҮН	2,385,620,329,769.84	2,462,361,096,859.21

2.2 Аудит хийсэн орлогын дэлгэрэнгүй тайлан
 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дууссавар болсон тайлан

(тогрөгөөр)

Нөрийн дугаар	Үзүүлэлт	Өмнөх он	Тайлант он
1	Борлуулалтын орлого (цэвэр)	26,420,923,224.29	67,949,134,151.34
2	Борлуулалтын өртөг	17,293,351,741.83	40,029,707,152.68
3	Нийт ашиг (алдагдал)	8,137,671,482.46	27,820,427,018.66
4	Түрээсийн орлого	44,513,717,820.55	-
5	Хүүгийн орлого	-	771,919,583.83
8	Бусад орлого	-	51,054,518.70
10	Бронжий ба удирдлагын зардал	37,542,340,804.65	11,004,021,009.77
11	Санхүүгийн зардал	5,265,062,770.59	5,772,898,484.94
12	Бусад зардал	-	809,727,242.78
13	Гаднад нэмэгдсэн хөрөнгийн зөрүүний олз (гүр)	(58,584,914,902.88)	2,375,072,087.50
14	Үндсэн хөрөнгө дөнгөдөөс хэрсэний олз (гүр)	-	(26,798,990,265)
17	Бусад ашиг (алдагдал)	(654,754.28)	-
18	Татвар төлөхийн өмнөх ашиг (алдагдал)	(48,751,602,725.39)	14,343,025,474.56
19	Орлогын татварын зардал	(5,016,413,593.43)	1,435,585,497.11
20	Татварын дараах ашиг (алдагдал)	(43,735,189,135.96)	12,904,340,977.85
21	Зогсоосон үйл ажиллагааны татварын дараах ашиг (алдагдал)		
22	Тайлант үеийн цэвэр ашиг (алдагдал)	(43,735,189,135.96)	12,904,340,977.85
23	Бусад дэлгэрэнгүй орлого		
24	Орлогын нийт дүн	(43,735,189,135.96)	12,904,340,977.85
25	Нэгж хувицаанд ногдох суурь ашиг (алдагдал)		

2.3 Аудит хийсэн өмчийн өөрчлөлтийн тайлан
2023 оны 12 сарын 31-ний өдөр дуусгавар болсон төвлөн

Үзүүлэлт	Өмч	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний нэмэгдэл	Эдийн бүсэд хэсэг	Хуримтлагдсан ашмг	Нийт дүн
2021 оны 12-р сарын 31-ний үлдэгдэл	20,727,658,514.60	138,351,735.55	767,576,523,667.88	(52,817,743,866.07)	735,625,798,651.98
Нэгдсэн бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлтийн нөлөө, алдааны залруулга				(1,577,887,735.28)	(1,577,887,735.28)
Залруулсан үлдэгдэл	20,727,658,514.60	138,351,735.55	767,576,523,667.88	(54,395,430,896.30)	734,048,103,218.67
Өмчид гарсан өөрчлөлт			629,507,126.26		629,507,126.26
Тайлант үеийн цэвэр ашмг (үлдэгдэл)				(43,735,380,135.98)	(43,735,380,135.98)
Зарласан нэгдэл ашмг				110,400,000.00	110,400,000.00
2022 оны 12-р сарын 31-ний үлдэгдэл	20,727,658,514.60	138,351,735.55	768,206,030,794.14	(98,241,019,835.32)	690,832,621,208.97
Нэгдсэн бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлтийн нөлөө, алдааны залруулга				(48,000,034,446.17)	(48,000,034,446.17)
Залруулсан үлдэгдэл	20,727,658,514.60	138,351,735.55	768,206,030,794.14	(146,806,654,283.49)	642,256,385,780.80
Тайлант үеийн цэвэр ашмг (үлдэгдэл)				12,904,340,977.85	12,904,340,977.85
2023 оны 12-р сарын 31-ний үлдэгдэл	20,727,658,514.60	138,351,735.55	768,206,030,794.14	(133,902,313,305.64)	655,170,727,738.05

Гүйцэтгэл

2.4 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдөр дуусгавар болсон тайлан

/төгрөгөөр/

Мөрийн дугаар	Үзүүлэлт	Өмнөх он	Тайлант он
1	Үндсэн үйл ажиллагааны мөнгөн гүйлгээ		
1.1	Мөнгөн орлогын дүн (+)	65,649,641,731.18	60,004,373,075.41
1.1.1	Барил борлуулсан, үйлчилгээ үзүүлсний орлого	59,554,774,553.10	56,341,955,953.85
1.1.3	Даатгалын нөхөрлөөс хүлээн авсан мөнгө		28,982,388.00
1.1.6	Бусад мөнгөн орлого	7,086,067,178.08	3,633,434,733.56
1.2	Мөнгөн зарлагын дүн (-)	65,260,970,264.39	47,263,994,192.95
1.2.1	Ажиллагчдад төлсөн	8,389,194,029.00	17,822,573,505.89
1.2.2	Нийгмийн даатгалын байгууллагад төлсөн	2,060,102,957.42	5,085,270,483.52
1.2.3	Барил материал худалдан авахад төлсөн	3,943,040,271.01	11,331,966,227.50
1.2.4	Ажиллагчийн зардалд төлсөн	71,106,264.83	2,077,531,289.58
1.2.5	Түлш шатахуун, тээврийн ханга, саахга хэрэгсэлд төлсөн	176,834,668.15	4,640,285,640.88
1.2.6	Хүүгийн төлбөрт төлсөн	5,318,521,178.67	218,152,345.55
1.2.7	Татварын байгууллагад төлсөн	1,054,713,975.35	2,404,809,267.41
1.2.8	Даатгалын төлбөрт төлсөн		35,409,590.61
1.2.9	Бусад мөнгөн зарлага	47,447,288,868.22	3,667,995,842.03
1.3	Үндсэн үйл ажиллагааны цэвэр мөнгөн гүйлгээний дүн	(3,611,128,533.21)	12,740,378,882.46
2	Хөрөнгө оруулалтын үйл ажиллагааны мөнгөн гүйлгээ		
2.1	Мөнгөн орлогын дүн (+)	0.00	0.00
2.2	Мөнгөн зарлагын дүн (-)	109,435,095,822.88	32,030,257,217.62
2.2.1	Үндсэн хөрөнгө олж эзэмшихэд төлсөн	109,435,095,822.88	31,990,707,617.62
2.2.2	Бусад бус хөрөнгө олж эзэмшихэд төлсөн		39,549,400.00
2.3	Хөрөнгө оруулалтын үйл ажиллагааны цэвэр мөнгөн гүйлгээний дүн	(109,435,095,822.88)	(32,030,257,217.62)
3	Санхүүгийн үйл ажиллагааны мөнгөн гүйлгээ		
3.1	Мөнгөн орлогын дүн (+)	120,128,308,237.39	62,430,005,809.00
3.1.1	Зээл явсан, өрийн үнэт цаас гаргаснаас хүлээн авсан	120,000,000,000.00	62,430,005,809.00
3.1.4		128,308,237.39	
3.2	Мөнгөн зарлагын дүн (-)	273,921,879.88	13,240,831.11
3.2.1	Зээл, өрийн үнэт цаасны төлбөрт төлсөн мөнгө		13,240,831.11
3.2.4	Төлсөн ногдол ашиг	116,400,000.00	
3.2.5		157,521,879.88	
3.3	Санхүүгийн үйл ажиллагааны цэвэр мөнгөн гүйлгээний дүн	119,854,386,357.41	52,416,764,977.89
4	Бэлэтийн ханшлын заруу		28,137.45
5	Бүх цэвэр мөнгөн гүйлгээ	6,808,162,091.32	33,128,911,780.18
6	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	1,385,203,241.62	8,193,365,342.94
7	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	8,193,365,342.94	41,320,277,023.12

2.5 Эдийн засгийн үзүүлэлт, зорилтот түвшний гүйцэтгэл

(сан тэгшгөөр)

№	Үзүүлэлт	2022 оны гүйцэтгэл	2023 он		Өсөлт, бууралт (+/-)	
			Төлөөлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Хувь
1	НИЙТ ОРЛОГО	69,934.6	79,592.3	68,672.1	(10,919.2)	(14.0)
1.1	Хадгалах бүрэлдэхүүн, бусад түрээс	19,881.7	278.0	3,103.2	2,825.1	1,116.3
1.2	Төмөртэй татвар	2,339.4	1,315.2	1,704.2	389.0	30.0
1.3	Зал анги	-	116.7	324.8	208.2	278.3
1.4	Цогцлох татвар	20,602.7	73,733.8	68,824.3	(15,109.4)	(20.0)
1.5	ШАЦЗ-ын үүд	27,330.9	4,138.7	4,092.6	(46.0)	(1.0)
1.6	Төвлөрүүлсэн орлого	-	-	823.0	823.0	
2	НИЙТ ЗАРДАЛ	118,686.2	79,165.3	67,675.4	(21,548.5)	(27.0)
2.2	Түнээс Ерөнхий удирдлагын зардал	42,807.9	2,696.6	11,004.0	8,107.4	(279.9)
2.3	Хэнтийн зөрүүний ашиг (алдагдал)	(58,994.9)	-	3,376.1	3,376.1	
2.4	Үндсэн хөрөнгө дайснаас хассаны (нэл гэрэ)	-	-	(29.8)	(29.8)	
3	Татварын өмнөх ашиг (алдагдал)	(48,751.6)	417.0	14,343.0	13,926.0	3439.5
4	Орлогын албан татвар	5,016.4	41.7	1,438.7	1,108.4	336.0
6	Цэвэр ашиг (алдагдал)	(43,735.2)	376.3	12,964.3	12,617.6	3438.4
5	Төрийн өмчийн ногдол ашиг	-	207.3	207.3	-	0.0
6	Нийт амлалгын тоо	689	669	550	119	0.0
7	Нийт цалингийн сан	12,673.5	21,176.8	21,043.2	(133.6)	(1.0)
8	Нэг ажилтны дундаж цалин	1.9	9.2	3.2	(0.0)	(0.0)
9	Борлуулалтын 1 төгрөгт ноогдох зардал	0.66	9.99	0.83	-9.16	(16.2)
10	Хөрөнгө оруулалт	6,883.1	13,876.9	654.6	(12,962.3)	4.8
11	Нийт аллага	56,740.4	10,809.5	99,727.6	88,918.1	922.5
11.1	Түнээс Найдваргүй	-	-	-	-	
12	Нийт өслөг	1,694,145.8	1,678,655.0	1,807,190.4	128,535.4	7.6
12.1	Богноо хугацаат өр төлбөр	93,675.0	83,581.6	135,560.0	51,978.4	62.1
12.2	Урт хугацаат өр төлбөр	1,610,469.9	1,595,073.4	1,671,630.4	76,557.0	4.7

3. САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА

3.1 Компани, түүний үйл ажиллагаа

Монголын төмөр зам ТӨХК нь үйл ажиллагааны өрхөм зорилгоо "Монгол Улсын төмөр замын үндэсний сүлжээг хөгжүүлэх, төмөр замын салбарын хөгжлийг тодорхойлогч үндэсний компани байх" гэж тодорхойлсон байна.

"Төрөөс төмөр замын тээврийн талаар баримтлах бодлогыг хэрэгжүүлж, төмөр замын суурь бүтцийг нэгдсэн удирдлага, зохион байгуулалттайгаар цогцор нь шийднэ" гэсэн алсын хараа, зорилгоо дэвшүүлэн ажилласан байна.

Монголын төмөр зам ТӨХК-ийн үйл ажиллагааны төргүүлэх чиглэл:

- Төмөр замын салбарт хүртээмжтэй, аюулгүй тээвэр, инновацын шинэчлэл хийх
- Төмөр замын зах зээлийн таатай орчин бүрдүүлэх
- Төмөр замын засаглал, нийгмийн үр нөлөөг сайжруулах
- Төмөр замын эдийн засгийн нөөцлийг хангах

Үйл ажиллагааны үндсэн чиглэл:

- Төмөр замын дэд бүтцийг барих, эзэмших, ашиглах
- Төмөр замын тээвэрлэлтийн үйл ажиллагаа эрхлэх
- Төмөр замын суурь бүтэц, хөдлөх бүрэлдэхүүнийг эзэмших, ашиглах, үйлдвэрлэх, угсрах, түрээслэх, засварлах

Монголын төмөр зам ТӨХК-ийн хараат, охин компаниуд:

- Тавантолгой-гашуунсухайт чиглэлийн төмөр замын төслийг хэрэгжүүлэгч Таван толгой төмөр зам ХХК 34 хувь
- Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улс Тяньжин боомтод тээвэр логистикийн төвийн төсөл хэрэгжүүлэгч Монголын порт групп ХХК 51 хувь
- Шинэ төмөр зам ХХК 100 хувь
- Шинэзхүрэн төмөр зам 51 хувь
- Ардсуурь, Нарийнсухайт Шинэзхүрэн төмөр зам ХХК 5 хувь
- Чойбалсан зөнт бичигт төмөр зам ХХК 5 хувь

Үйл ажиллагааны байршил:

- Цогцаций өртөө болон 6 зөрлөг
- Зам барилгын механикжсан анги
- Дорноговь Замын үүд

3.2 Компанийн гадаад, дотоод орчин

Төмөр замын салбарт улсын төсөв болон гадаадын зээл, тусламжийн хөрөнгөөр үүссэн өмчийг эзэмших, ашиглах, бизнесийн шударга өрсөлдөөнийг бий болгох, төмөр замын салбарт үндэсний компани бий болгох зорилгоор 2008 оны 3 дугаар сарын 05-ны өдрийн Монгол Улсын Засгийн газрын 82 дугаар тогтоол, Төрийн өмчийн хорооны 189 дугаар тогтоолоор байгуулагдсан.

Тайлант хугацаанд компанийн үйл ажиллагаа, санхүү, нэгтгэн бодох бүртгэлд мөрддөг хууль тогтоомж болон бодлого чиглэлд дараах өөрчлөлт орсон байна.

- Ашигт малтмалын тухай хууль;
- Зөвшөөрлийн тухай хууль;
- Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал эрүүл ахуйн тухай хууль;
- Төсөрч дэлбэрэх бодис, тээвэрлэх хэрэгслийн эргэлтэд хяналт тавих тухай хууль;
- Хувь хүний орлогын албан татварын тухай хуулийн нэмэлт өөрчлөлт;

- Засгийн газрын 2022 оны 203 дугаар тогтоолоор баталсан "Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийг хэрэгжүүлэх зарим арга хэмжээний тухай";
- Засгийн газрын 2023 оны 3 дугаар сарын 07-ны 84 дугаар тогтоол Төрийн өмчит болох төрийн өмчийн оролцотой хуулийн этгээдэд төрийн өмчийн төлөөлөл хэрэгжүүлэх журам;
- ТӨБЗГ-ын 2023 оны 5 дугаар сарын 11-ний 174 дүгээр тогтоолоор Төрийн өмчит компанийн ТУЗ-ын гишүүний цагийн цалин хөлсний хэмжээг тооцох, оролцоод суурилсан холимог аргачлал

Монголын төмөр зам ТӨХК-ийн удирдлагын хэрэгжүүлж буй дотоод хяналтаас төлөвлөлтөйн үе шатанд аудитад хамааралтай хяналтыг авч үзэж, гүйцэтгэх үе шатанд хяналтын сорил гүйцэтгэсний үр дүнд дотоод хяналтын үйл ажиллагааны эсхлэн байгуулалт, хэрэгжилт үр нилээтэй байна.

Дотоод аудиторын чиг үүрэг, түүний гүйцэтгэсэн ажлын талаар ойлголт олж авснаар дотоод аудитын гүйцэтгэсэн ажлыг аудитад ашиглах шаардлагатай гэж үздэг.

2023 онд хийсэн Тавантолгой-Гашуунсухайт, Тавантолгой-Зүүнбаян чиглэлийн төмөр замын бүтээн байгуулалтад зарцуулсан хөрөнгө, үр дүнд хийсэн гүйцэтгэлийн аудит, 2022 оны жилийн эцсийн аудитаар илэрсэн 34 алдаа зөрчил, 2023 оны завсрын үеийн санхүүгийн тайлангийн аудитаар илэрсэн 65 асуудлууд, алдаа, зөрчлийг арилгах зорилгоор төлөвлөгөө гарган, гүйцэтгэх захирлаар батлуулан ажиллаж санхүү, бүртгэлтэй холбоотой асуудлуудын хэрэгжилт 88.0 хувь байна гэж дүгнэлээ.

Жилийн эцсийн байдлаар нийт аалагын 97.0 хувь буюу 94,725.9 сая төгрөг, өслөгийн 90.9 хувь буюу 88,213.9 сая төгрөгийг тооцоо нийлсэн актаар баталгаажуулж, өмнөх үеийн эзэн холбогдогчгүй өр, аалагын тооцоог хийж, хөрөнгийн маргаантай 13 харилцагчийн асуудлыг шүүхэд өгч шийдвэрлүүлэх ажлыг үр дүнтэй зохион байгуулж байна.

Завсрын аудитаар бараа материалын тооллогоор дутагдсан 1,659.2 сая төгрөгийн бараа материалыг олж тогтоох зорилгоор зорилгоор 8 дугаар сараас хойш 3 удаа томоохон бүрэлдэхүүнтэйгээр тооллого хийхэд 2019-2022 онд хэрэгжсэн төмөр замын бүтээн байгуулалтын төсөлд ашиглагдаж байсан 770.6 сая төгрөгийн хөрөнгө бодитоор байхгүй байсныг илрүүлж, бүгд 1,214.2 сая төгрөгийн дутагдлыг хууль хяналтын байгууллагад хүргүүлэх аавламжийн дагуу санхүүгийн тайланд залруулгуудыг хийсэн байна.

3.3 Санхүүгийн тайлагмалын үзэл баримтлал

Санхүүгийн тайланг бүх материаллаг дүйлсийн хувьд холбогдох санхүүгийн тайлагмалын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн эсэх талаар аудитор санал дүгнэлтээ илэрхийлэхээр санхүүгийн тайлангийн зорилгот хэрэглэгчдийн хүтээс үзүүлэх итгэл үнэмшлийн хэмжээг нэмэгдүүлэхэд санхүүгийн тайлангийн аудитын зорилго оршино.

Монголын төмөр зам ТӨХК-ийн 2023 оны санхүүгийн тайлан дахь ажил гүйлгээг ажруул суурьар хөтөлж, нийтлэг зорилготой, үнэн зөв толилуулгын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн байна.

Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичгээ шинэчлэн боловсруулж, Монголын төмөр зам ТӨХК-ийн гүйцэтгэх захирлын 2023 оны 12 дугаар сарын 28-ны өдрийн А/224 дүгээр тушаалаар батлан мөрдөж байна.

Тус компанийн мөрдөж байгаа Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг нь холбогдох хууль тогтоомж, нягтлан бодох бүртгэлийн стандартад нийцсэн тус байгууллагын үйл ажиллагааны онцлогт тохирсон байна.

3.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлого ба тогтруулгад орсон өөрчлөлт

Монголын төмөр зам ТӨХК-ийн 2023 оны санхүүгийн тайланг Сангийн сайдын 2017 оны 351 дүгээр тушаалаар баталсан ан охуйн нэгжид мөрдөгдөх "Санхүүгийн тайлан, тодруулгыг бэлтгэх заавар"-ын дүгүү бэлтгэсэн байна.

Тайлант хугацаанд нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичгийг шинээр боловсруулан мөрдөж байна.

Тайлант оны жилийн эцсийн санхүүгийн байдлын тайлангаарх нийт хөрөнгийн дүн өмнөх өнөөс 76,740.8 сая төгрөгөөр буюу 3.2 хувиар өссөн байна.

Хүснэгт 1: Санхүүгийн байдлын тайлангийн үзүүлэлт

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өөрчлөлт
Б	1	2	3=2-1
Мөнгөн хөрөнгө	8,193.4	41,320.3	33,126.9
Авлага	56,746.9	106,411.5	76,664.6
Урьдчилж төлсөн зардал/тооцоо	91,971.4	29,031.4	(62,820.0)
Бусад эргэлтийн хөрөнгө	-	2,611.9	2,611.9
Бараа материал	49,594.0	9,493.0	(40,131.9)
Биег хөрөнгө	1,459,298.4	238,804.8	(1,220,693.5)
Биег бус хөрөнгө	13,453.4	13,488.0	34.6
Бусад эргэлтийн бус хөрөнгө	893,767.5	893,785.7	(1.8)
Хайшлагдсан татварын хөрөнгө	5,800.3	6,132.5	332.2
Хөрөнгө оруулалтын зориулалттай хөрөнгө	6,894.3	11.7	(6,882.6)
Дуусаагүй барилга	-	1,291,500.2	1,291,500.2
Нийт хөрөнгө	2,385,620.3	2,462,361.1	76,740.8
Өр талбэр	1,894,788.3	1,807,190.4	112,402.1
Төрийн өмч	20,727.7	20,727.7	0.0
Тайлант үеийн үр дүл	(98,241.0)	(133,902.3)	(35,661.3)
Хөрөнгийн данын уналганыг зөрүү	139.3	139.3	-
Эцсийн өмчийн бусад хэсэг	768,206.0	768,206.0	-
Нийт өр талбэр ба цэвэр хөрөнгө өмчийн дүн	2,385,620.3	2,462,361.1	76,740.8

Дээрх хүснэгтээс харахад, өмнөх оны үзүүлэлтээс мөнгөн хөрөнгө, дансны авлага, бусад авлага, урьдчилж төлсөн зардал, бараа материал, бусад эргэлтийн хөрөнгө, үндсэн хөрөнгө, бусад эргэлтийн бус хөрөнгө, богино хугацаат өр талбэр дансдуудад материаллаг дүнгээр өөрчлөлт гарсан байна.

- Мөнгөн хөрөнгө дансны үлдэгдэл 41,320.3 сая төгрөг болж 33,126.9 сая төгрөгөөр нэмэгдсэн нь Эрдэнэс таван толгой ТӨХК-иас төмөр замын төслийн 52,430.0 сая төгрөгийн санхүүжилтээс 24,000.0 сая төгрөгийн санхүүжилтийг гүйцэтгэгч компаниудад олгоогүй он дамнасан мөн Монгол Улсын Засгийн газрын 434 дүгээр тогтоолын дагуу "Зуунбаян төмөр зам" ХХК-иас 2,886.1 сая төгрөгийг хүлээн авсантай холбоотой байна.
- Дансны авлага дансны үлдэгдэл 31,753.8 сая төгрөг болж 16,120.1 сая төгрөгөөр өссөн нь Монголиан транс лайн ХХК-ээс авах тарифын тооцооллыг зөрүүлээс үүссэн 15,723.3 сая төгрөгийн авлагатай холбоотой байна. Мөн НБББББ-д заасны дагуу дансны авлагад нийцдэггүй авлагын нөөцийг 825.8 сая төгрөгөөр тооцсон.
- Бусад авлага дансны үлдэгдэл 67,973.8 сая төгрөг болж 67,916.7 сая төгрөгөөр өссөн нь төмөр замын төслийн холбоотой Звасгт хүчний жаншын штвд 2019 онд олгосон 67,119.0 сая төгрөгийг урьдчилж төлсөн тооцоо дансанд бүртгэсэн байсныг НББОУС 1-ийн болон НБББББ-д заасан, аудитын зөвлөмж зэргийг үндэслэн авлагад шилжүүлэн тооцсоны үлдэгдлийн баталгаа хийж баталгаажуулсан. Мөн 1 жилээс

- дээр хугацаанд урьдчилж төлсөн тооцоо дансанд байгаа 371.1 сая төгрөгийг аялагын дансанд шилжүүлэн бүртгэсэн.
- Бараа материал дансны үлдэгдэл 9,463.0 сая төгрөг болж 40,131.9 сая төгрөгөөр буурсан нь өмнөх тайлант жилүүдэд Зүүн чиглэлийн төмөр замын ТЗЗҮ болон судалгаа, зөвлөх үйлчилгээний ажлуудтай холбоотой гарсан 44,701.3 сая төгрөгийн дуусаагүй барилгын өртнийг бараа материалын дансанд тайлагнасныг аудитаар залруулсантай холбоотой байна.
- Бусад эргэлтийн хөрөнгө 2,511.9 сая төгрөгөөр нэмэгдсэн нь Замын-үүдийн логистикийн төвд байрлаах 1.2 км төмөр замыг хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгөд бүртгэсэн байсан нь НББДУС 40 стандартын шаардлагыг хангаагүй байгаа бөгөөд Улсын комиссын акт, ТӨБЗГ-ын зөвшөөрөл үндсэн хөрөнгийн гэрчилгээ гарсны дараа үндсэн хөрөнгөд бүртгэхээр ЗТХН-ны зөвлөмж бичгийг үндэслэн бусад эргэлтийн хөрөнгөд шилжүүлэн бүртгэсэнтэй холбоотой байна.
- Үндсэн хөрөнгө дансны үлдэгдэл 238,804.9 сая төгрөг болж 1,220,893.5 сая төгрөгөөр буурсан нь дараах өөрчлөлттэй холбоотой байна. Үүнд:
 - Хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөний дагуу 604.1 сая төгрөгийн үндсэн хөрөнгийг шинээр худалдан авсан;
 - Засгийн Газрын 434 дүгээр тогтоол, ТӨБЗГ-ын 2023 оны 112 дугаар тогтоолын дагуу "Зүүнбаян төмөр зам" ХХК-аас 1,841.1 сая төгрөгийн үндсэн хөрөнгийг хүлээн авсан;
 - Өмнөх тайлант жилүүдэд төслийн үед худалдан авсан үндсэн хөрөнгийг хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгөд бүртгэсэн байсныг ТӨБЗГ-ын хяналт шалгалт болон аудитын зөвлөмжөөр залруулан үндсэн хөрөнгөд бүртгэсэн. Үүнд Гүйцэтгэх захирлын тушаалын дагуу тооллогын комисс томилогдон хөрөнгө тус бүрийг тоолж, 3,527.8 сая төгрөгийн хөрөнгийг баталгаажуулан, ӨХБЗ-д танилцуулахад амжилттай байна.
 - ТӨБЗГ-ын зөвшөөрлийн дагуу 206.1 сая төгрөгийн хөрөнгийг балансаас балансад шилжүүлэн, 252.2 сая төгрөгийн хөрөнгийг данснаас хасаж, эхтвэлсэн;
 - Үндсэн хөрөнгөд тайлант хугацаанд 11,595.1 сая төгрөгийн элэгдэл байгуулсан;
 - Мөн дуусаагүй барилга дансанд дахь хөрөнгийг үндсэн хөрөнгөөс тусад нь дуусаагүй барилга ангилалд бүртгэсэнтэй холбоотой байна.
- Дуусаагүй барилга дансанд байгаа хөрөнгө 1,291,500.2 сая төгрөг болсон нь өмнөх тайлант хугацаанд үндсэн хөрөнгийн дансанд байсан дуусаагүй барилгыг тусдаа дансанд бүртгэсэн ба үүнээс гадна Зүүнбаян чиглэлийн төмөр замын ТЗЗҮ болон судалгаа, зөвлөх үйлчилгээний ажлуудтай холбоотой гарсан 44,701.3 сая төгрөгийн хөрөнгийг урьдчилж төлсөн зардал данснаас залруулан бүртгэсэн. 32,017.9 сая төгрөгийн хөрөнгө тайлант хугацаанд ажлын гүйцэтгэлээр баталгаажуулж хөрөнгө нэмэгдүүлсэн тооцоо зэргээс хямаарсан байна.
- Дансны өлөг дансны үлдэгдэл 23,669.5 сая төгрөг болж 1,201.3 сая төгрөгөөр буурсан нь бэлтгэн нийлүүлэгчдэд төлөх өрийг барагдуулсантай холбоотой байна.
- Бусад урт хугацаат өр төлбөр дансны үлдэгдэл 1,338,123.2 сая төгрөг болж 82,717.9 сая төгрөгөөр өссөн нь тайлант хугацаанд 52,430.0 сая төгрөгийн зээл зүлээн авч, Зүүнбаян төмөр зам ХХК нэгтгэгдэж тус компанийн 10,334.9 сая төгрөгийн өр төлбөр нэмэгдсэнтэй холбоотой байна.
- Урт хугацаат зээлийн данс 333,763.1 сая төгрөг болж 3,311.5 сая төгрөгөөр буурсан нь зээлийн өрөнд 13.2 сая төгрөг төлсөн, үлдсэн 3,298.3 сая төгрөгийн ханшийн зөрүүгийн олзтой холбоотой байна.

3.5 Зорилтот түвшний төлөвлөгөө, гүйцэтгэл

Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тусгай хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 3, 20 дугаар зүйлийн 20.1.3-д заасны дагуу гүйцэтгэх захирал нь байгууллагын үйлдвэрлэл, санхүүгийн төлөвлөгөө /техник, эдийн засгийн үзүүлэлт, зорилтот түвшний төлөвлөгөөг боловсруулж, зохиж байгууллагуудад батлуулж, биелэлтийг хангах үүрэгтэй.

Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газрын 2022 оны 727 дүгээр тогтоолоор Монголын төмөр зам ТӨХК-ийн 2023 оны эдийн засгийн үндсэн үзүүлэлт, зорилтот түвшин, хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөг баталжээ. Тайлант онд 147,001.6 сая төгрөгийн орлого бүрдүүлж, 103,262.3 сая төгрөгийн зардал гаргал 43,739.4 сая төгрөгийн ашигтай ажиллахаар, хөрөнгө оруулалтын арга хэмжээнд 20,345.2 сая төгрөг зарцуулахаар баталсан байна.

Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газрын 2023 оны 461 дүгээр тогтоолоор эдийн засгийн үндсэн үзүүлэлт, зорилтот түвшин, хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөг тодотгон, нийт орлогыг 79,582.3 сая төгрөг, нийт зардлыг 79,165.3 сая төгрөг, 417.0 сая төгрөгийн ашигтай ажиллахаар, хөрөнгө оруулалтын арга хэмжээнд 13,616.9 төгрөг зарцуулахаар баталсан байна.

Эдийн засгийн үндсэн үзүүлэлт, зорилтот түвшин

Гүйцэтгэлээр 68,672.1 сая төгрөгийн орлого бүрдүүлж, 57,675.4 сая төгрөгийн зардал гаргал 14,343.0 сая төгрөгийн ашигтай ажилласан байна.

Тайлант онд төлөвлөсөн үйл ажиллагааны хүрээнд хадлах бүрэлдэхүүний түрээс, зам ангийн үйлчилгээ, Цогцсний болон Төмөртэй өртөөний ачаа тээвэр, Замын-Үүд БНУТ-ийн түрээс зэрэг үйл ажиллагаанаас 79,582.3 сая төгрөгийн орлого бүрдүүлэхээр төлөвлөснөөс 55.0 хувийн биелэлттэй буюу төлөвлөсөн хэмжээнээс 14.0 хувиар буурч 68,672.1 сая төгрөгийн орлоготой ажилласан ч, 12,904.3 сая төгрөгийн татварын дараах цэвэр ашигтай ажилласан. Мөн дээрх орлогыг бүрдүүлэхэд голлох нөлөө үзүүлсэн ачаа тээврийн хэмжээг 1.6 сая тн буюу өмнөх оноос 2.3 дахин нэмэгдүүлсэн үзүүлэлттэй байна.

Нийт зардалын гүйцэтгэл 57,675.4 сая төгрөг болж, төлөвлөснөөс 21,549.5 сая төгрөг буюу 27.0 хувиар дутуу гүйцэтгэлтэй байна. Энэ нь борлуулалтын орлогыг төлөвлөсөн хэмжээнд бүрдүүлээгүйтэй холбоотой зардал хэмнэгдсэн мөн хэмнэх боловчтой зардлыг хэмнэх ажилласан, төлбөрийн чадварын хүндрэлтэй нөхцөл байдал зэрэг асуудлууд нөлөө үзүүлсэн байна.

Их засвар, хөрөнгө оруулалт, техник зохион байгуулалтын арга хэмжээний төлөвлөгөөний дагуу 13,616.9 сая төгрөгийн ажлыг гүйцэтгэхээс 654.8 сая төгрөгийн ажил хийгдэж, зардлыг санхүүжүүлсэн байна.

Тайлант онд цэвэр ашиг 12,904.3 сая төгрөг болж, төлөвлөснөөс 12,817.6 сая төгрөгөөр илүү байгаа нь зардлын хэмнэлтээс үүссэн байна.

4. АУДИТЫН ТАЙЛАН

4.1 Ерөнхий зүйл

Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.1-д "Төрийн аудитын байгууллага аудитын дүнд үндэслэн дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргана." гэж заасны дагуу Монголын төмөр зам ТӨХК-ийн 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайланд хийсэн аудитын тайланг танилцуулж байна.

Аудитын тайланд Монголын төмөр зам ТӨХК түүний орчин, аудитад хамааралтай дотоод хяналт, нягтлан бодох бүртгэл, санхүүгийн тайлангачдын үзэл баримтлал, аудитаар илрүүлсэн буруу илэрхийлэл, түүнийг шийдвэрлэсэн байдал, дараагийн аудитаар өнхлөрөх асуудал болон аудиторын дүгнэлт, дүгнэлтийн үндэслэлийг хураангуйлан толилуулав.

Мөн Монголын төмөр зам ТӨХК-ийн үйл ажиллагааг сайжруулах батлагдсан орон тоог хэтрүүлэхгүй байх, өвчлөн шалны баримтын бүрдлийг хангаж ажиллах, бараа материалын нөөц үүсгэхгүй байх, дахин үнэлгээний нэмэгдлийг хөрөнгө тус бүрээр бүртгэлд тусгах болон НӨАТ-ын тайланд орлогыг юм бүрэн тайлагнахтай холбоотой өгсөн зөвлөмжүүдийг тусгасан болно.

Аудитыг Мишээл-Од Аудит ХХК-ийн ахлах аудитор М.Цэнд-Аюуш, П.Энхдалмаг, аудитор Х.Гэрэлбаяр, Э.Үндрах-Эрдэнэ, Т.Алтанчимэг, Э.Нямдулам нар гүйцэтгэж, ялалтыг

аудитын менежер Э.Энхшүрэг, захирал, төргүүлэх аудитор Т.Одончимэг нар анхан шатны хяналтыг, Үндэсний аудитын газрын аудитор Д.Эрдэнэчимэг, аудитын менежер С.Нацагдорж, Санхүү-Нийцлийн аудитын газрын захирал, Төргүүлэх аудитор Ц.Наранчимэг нар дараагийн шатны хяналтыг тус тус хэрэгжүүлсэн.

Монголын төмөр зам ТӨХХ-ийн 2023 оны санхүүгийн тайлангаа Мишээл-од аудит ХХК-д 2024 оны 02 дугаар сарын 16-ны өдрийн 01/284 дугаар албан ёсоор ирүүлсэн байна.

4.2 Материаллаг байдал

Төлөөлөлтийн болон гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг АДБОУС 2320 дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр нийт орлогыг сонгом, материаллаг буруу илэрхийллийн эрсдэл "Өндөр" гэж үнэллээ.

Төлөөлөлтийн материаллаг байдлыг 2022 оны орлогын дэлгэрэнгүй тайлангийн нийт орлогын 99,934.5 сая төгрөгөөс 0.5 хувиар буюу 349.7 сая төгрөгөөр тогтоосныг аудитын явцад дахин хянаж шалсчлан тогтоох шаардлагагүй гэж үзсэн.

4.3 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт

Төрийн хэмнэлтийн тухай хууль хэрэгжж эхэлсэнтэй холбоотойгоор компани 4,562.0 сая төгрөгийн дараах хэмнэлтүүдийг хийсэн байна.Үүнд:

- ТӨБЗГ-ын 379 дүгээр тогтоолоор компанийн бүтэц, орон тооны дээд хязгаарыг батлуулж, орон тоог 119 хүнээр бууруулснаас 3,565.5 сая төгрөгийн шалхи, 445.7 сая төгрөгийн НДШ-ийн зардал;
- Сар бүр 17.8 сая төгрөгөөр оффис түрээслэлийг зогсоосноос зардлыг 214.8 сая төгрөгөөр;
- Түрээсээр ашигладаг 14 машиныг 9 болгон бууруулж, 260.4 сая төгрөгөөр;
- Шатахуун ашиглалт болон тос тосолгооны материалын ашиглалт дээр хяналт тавьж амжилснаас 75.6 сая төгрөгөөр хэмнэсэн байна.

4.4 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

АДБОУС 4000.16-д нийцлийн аудитыг санхүүгийн тайлангийн аудиттай хослуулан хийх тохиолдолд аудитор аль стандартыг дагаж мөрдөхийг үнэлэх, нийцлийн асуудлын талаарх дүгнэлтийг санхүүгийн тайланд өгөх аудитормын дүгнэлтээс тусад нь салгах хэрэгтэй гэж зөвшөөрсөн байна.

Нийцлийн асуудлаар илэрсэн нийт 1 зөрчлийг арилгах албан шаардлага хүргүүлээ.

4.4.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт

Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор баталсан "Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам"-ын заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор www.shilendana.gov.mn цахим хуудсанд холбогдох мэдээллийг оруулсан байх үүрэгтэй.

Тайлант хугацаанд оруулбал зохих 182 мэдээллээс 164 мэдээллийг хугацаанд нь оруулсан, хугацаа болоогүй 16 мэдээлэл, хугацаа хоцроосон 2 мэдээлэл байна. Мөн Цалингийн зардлаас бусад 5 сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий 51 удаагийн 2,760.0 сая төгрөгийн зарлагын мөнгөн гүйлгээг шилэн дансанд байршуулаагүй, 152 удаагийн 81,466.0 сая төгрөгийн орлого, 437 удаагийн 19,540.6 сая төгрөгийн зарлагын мөнгөн гүйлгээг хугацаа хоцроож мэдээлсэн нь өмнөх оны аудитаар өгсөн албан шаардлага хэрэгжээгүй байна гэж үзлээ.

Энэ нь Шилэн дансны тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1-д "Энэ хуулийг хэрэгжүүлэхэд дараах зөрчлийг баримтална" 4.1.1-д "мэдээлэл үнэн зөв, бодитой, аж бүрэн байх" 4.1.2

"мэдээлэл ойлгомжтой, өн холбогдолтой байх" 4.1.3-д "тогтоосон хугацаанд, тогтмол, шуурхай мэдээлцэг байх" гэсэн азалттай нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Шилэн дансны тухай хуулийг мөрдөж амжилта, хариуцлага тооцох албан шаардлага хүргүүлэх

Нийгсэн бэлнэд захиастой байх батламж мэдэгдлийн хүрээнд хэрэгжүүлсэн горим, сорилд үндэслэн шилэн дансанд байршуулсан мэдээлэл нь Шилэн дансны тухай хууль тогтоомжийн холбогдох азалттай нийцэхгүй гэж дүгнэлээ.

4.5 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт

4.5.1 Завсрын аудитын талаар

Завсрын аудитаар шалгагдсан байгууллагын 2023 оны 3 дугаар улирлын санхүүгийн тайланг хамруулж, санхүүгийн тайлангийн бүх дансдын хувьд горим, сорил хэрэгжүүлсэн.

Аудитын нлрүүлэлтийг шалгагдсан байгууллагад танилцуулж, асуудлын бүртгэлээр баталгаажууллаа. Завсрын аудитаар 483,976.0 сая төгрөгийн 66 алдаа нлрүүлснээс хэдийн эцсийн байдлаар 52 алдааг нлрүүлсэн.

4.5.2 Өмнөх аудитын мөрөөр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний үр дүн

Өмнөх аудитаар 38.4 сая төгрөгийн 1 алт, 24,247.0 сая төгрөгийн 12 албан шаардлага, 186.7 сая төгрөгийн 11 зөвлөмж, 56.5 сая төгрөгийн 3 сахилгын шийтгэл ногдуулах албан шаардлага, 160.0 сая төгрөгийн хууль хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн 1 зөрчил өгөгдсөн байна. Үүний хэрэгжилтийг дэхин хянахад 93.9 хушийн биелэлттэй байна.

Хүснэгт 2: Төлбөрийн алт, албан шаардлага, зөвлөмжийн хэрэгжилт

Тгүүрэлт	Өмнөх аудитаар өгсөн		Биелэлт		
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Хувь
Алт	1	38.4	1	38.4	100
Албан шаардлага	12	24,247.0	12	22,755.7	93.8
Зөвлөмж	11	186.7	10	174.5	93.5
Сахилгын шийтгэл ногдуулах	3	56.5	3	56.5	100
Хууль хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн	1	160,000.0	1	160,000.0	100
Нийт дүн	26	24,688.6	27	24,688.6	93.9

Өмнөх аудитаар нлрсэн "БНХАУ-с авсан дамжуулан зээлийн эргэн төлөлтийг" хувиарийн дагуу төлөгдөж байгааг шалгахад Төмөр замын хөдлөх бүрэлдэхүүн нийлүүлэх төсөл, Төмөр замын хөдлөх бүрэлдэхүүний паркийг нэмэгдүүлэх төсөл, Бүс нутгийн логистикийн төвийг хөгжүүлэх төслийн БНХАУ-ын Экспорт-импорт банкнаас авсан дамжуулан зээлийн үндсэн өр 279,623.0 сая төгрөг, зээлийн хүүгийн төлбөр 5,014.1 сая төгрөг, ханшийн зөрүүгийн алдагдалд 57,441.6 сая төгрөг үүссэн. Энэ нь тус компанийн үйл ажиллагаанд сөргөөр нөлөөлж, төлбөрийн чадварыг бууруулж, ханшийн зөрүүнээс алдагдал хүлээж байна" гэсэн зөрчилд "Дээд шатны байгуулалд хандан зээлийн эргэн төлөлтийн чадварыг дэхин хянуулах" зөвлөмж өгсөн боловч зээлийг хугацаандаа төлж барагдуулах зөрөнгийн ал үүсвэр байхгүй тул тайлант хугацаанд төлж барагдуулсагүй байна.

4.6 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал

Монголын төмөр зам ТӨХК-ийн тайлант оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар зохиарал татах дараах асуудлуудыг оруулж байна. Үүнд:

- Дуусаагүй барилга дансанд бүртгэлтэй 1,291.5 сая төгрөгийн өртөг бүхий Тавантолгой-Зуунбаян чиглэлийн 416.1 км төмөр замын ажил дуусаж улсын комисс хүлээж авсан боловч үндсэн хөрөнгийн дансанд бүртгэх ажил удаааралтай байна.
- Korea National Railway компанигай холбоотой 3,700.8 сая төгрөгийн өр төлбөрийн үлдэгдэл тооцоо нийлсэн актаар баталгаажуулаагүй, тус харилцагч нь гэрээний үнийн дүнг доллароор хийсэн гэж үзэж байгаа ба шүүхээр шийдвэрлэгдэхээр хүлээгдэж байна. Хэрэв гэрээний үнийн дүнг доллароор тооцгоор шийдвэр гарвал өр төлбөр нэмэгдэх төлөвтэй байна. Иймд дараагийн аудитаар болзошгүй өр төлбөрийн тооцооллыг шалгах
- Дорноговь аймгийн Орон сууц хувчлах төлбөр нь 2018 оны 01 дүгээр сарын 28-ны өдрийн "Орон сууц хувчлах тухай" 01 дүгээр тогтоол гаргаж 752.2 сая төгрөгийн анхны өртөгтэй 60 айлын 5 нийтийн байрыг хуучилсан байна. Гэтэл эдгээр байрууд тус компанийн үндсэн хөрөнгөнд бүртгэлтэй байгаа учир асуудлыг шийдвэрлүүлэхээр Дорноговь аймаг дахь захиргааны хэргийн анхан шатны шүүхэд нээмжлэл гаргасан одоогоор шийдвэр хүлээгдэж байна.
- Баянгол дүүргийн Иргэний хэргийн анхан шатны шүүхийн шийдвэрээр УБТЗ ХНН-ээс 448.9 сая төгрөгийг Монголын Төмөр Зам ТӨХК-д олгохоор шийдвэрлэсэн боловч авлага үүсгэж бүртгээгүй, мөн тус шийдвэртэй холбоотой 1,146.8 сая төгрөгийн Кашаарыг үндсэн хөрөнгөнөөс хасаагүй байна.
- Таван толгой-Зуунбаян чиглэлийн төмөр замын төсөлд Засгийн газрын 2019 оны 135 дүгээр тогтоолоор 20 жилийн хугацаатай 750,000.0 сая төгрөгийн хүүгүй үнэт цээс гаргаж Эрдэнэс-Таван толгой ХХ худалдан авч Монголын төмөр зам ТӨХК-д санхүүжилтийг олгосон ба Монголын төмөр зам ТӨХК нь өөрийн тээвэрлэлтийн үйл ажиллагааны орлого, холбогдох бусад эх үүсвэрээс барагдуулахыг даалгасан байна. Гэтэл 2022 болон 2023 онуудад төлөлт хийгдээгүй, алданги хүлээхээр байгаа ба эзэлийг төлж барагдуулах төлөвлөгөө гаргаагүй, эхээ, хэрхэн төлж барагдуулах нь тодорхойгүй байна.
- Өмнөх аудитаар хүргүүлсэн "Компанид үүссэн дохиолол холбооны хохирлыг Монголын транс логистик ХХК-аар төлүүлж, хохирлыг барагдуулах" албан шаардлагын хэрэгшилтийг уналахад 143.0 сая төгрөгийн хохирол төлөгдөөгүй, шүүхэд давж заалдах гомдол гаргасан хурал тоологдоогүй байна.

Эдгээр асуудлуудыг хэрхэн шийдвэрлэсэн талаарх асуудлуудыг дараагийн аудитаар анхаарах асуудлаар оруулахаар шийдвэрлэлээ.

6. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

Аудитаар нийт 150,822.6 сая төгрөгийн 11 алдаа илэрснээс аудитын явцад 150,658.3 сая төгрөгийн 9 алдааг залруулж, 164.3 сая төгрөгийн 2 алдааг дахин давтан гаргахгүй байж эвэлэмж өглөө.

Нөгвлөн бодох бүртгэлийн биелэлт, тооцооллол болон тайлагналын алдаа нь СТОУС-1 Санхүүгийн тайлангийн тогилуулга стандартын Онолын үзэл баримтлал ЧШ-12-д "Үнэн зөв тогилуулга – Санхүүгийн тайлан нь одийн зэргийн юмс үзэгдлийг үгээр болон тоогоор илэрхийлэн харуулдаг. Ан холбогдолтой байхын тулд санхүүгийн мэдээлэл нь холбогдох юмс үзэгдлийг зөвхөн илэрхийлэх төдийгүй өөрийн илэрхийлэлн харуулахыг зорьж буй уг юмс үзэгдлийг үнэн зөв тогилуулах ёстой" гэсэн звалт, санхүүгийн тайлагналын өрх ба үүрэг, иж бүрэн байх, батламж, мэдэгдлийг хангаагүйд дараах 150,658.3.0 сая төгрөгийн нөгвлөн бодох бүртгэл, тайлагналтай холбоотой 12 залруулгыг санхүүгийн тайланд тусгаж, баталгаажуулав. Үүнд:

- Үндсэн хөрөнгийн ангилалд дууссатгүй барилгын өртөгт шингэсэн бүртгэх 1,281.5 сая төгрөгийг бараа материалын ангилалд тайлагнасан;
- Аялалын дансанд тайлагнах 87,119.0 сая төгрөгийн 4 жилийн нэсмэлттай аялагыг урьдчилж төлсөн тооцоо дансанд тайлагнасныг аудитаар залруулсан
- Татварын хяналт шалгалтаар тогтоогдсон 4,219.8 сая төгрөгийн үл хөдлөх хөрөнгийн албан татаар, торгууль, алдани, 43,550.6 сая төгрөгийн нэмэгдсэн өртгийн албан татаар, хүү, алданыг ар төлбөрөөр хүлээн зөвшөөрөөгүй, санхүүгийн тайланд тусгаагүй;
- Өмнөх тайлант хугацааны зардалд хамарах 19.7 сая төгрөгийн элэгдлийн зардлыг тайлант оны зардлаар хүлээн зөвшөөрч бүртгэсэн;
- Тус компани нь охин компаниудын санхүүгийн тайлант толгой компанийн санхүүгийн тайлантай нэгтгээгүй, нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн дагуу нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан бэлтгэн, тогнитуулаагүй;
- Цүүхийн шийдлэрийн дагуу данснаас хасах 4 харилцагчтай холбоотой 385.4 сая төгрөгийн аялагыг данснаас хасаагүй;
- Аудитын түүвэр тооллогоор үүссэн эерүүтэй холбоотойгоор 1,559.2 сая төгрөгийн бараа материалыг комисс томилон тооллогод хамруулан, өмнөх онуудад зарцуулагдсан, анхын шатны баримттай зардалд тусгаагүй байсан 417.5 сая төгрөгийн бараа материалыг хяналтын алба, ТУЗ-д танилцуулж, зөвшөөрсөний дагуу алдааны залруулгаар хуримтлагдсан ашиг дансанд бүртгэсэн, биетээр оршин байхгүй байгаа 443.8 сая төгрөгийн хөрөнгийг хууль хяналтын байгууллагад өгч шийдвэрлүүлэх мөн 696.7 сая төгрөгийн барааг өөр байршлаас олж харигдсан нэрвэл хүлээлгэн өгсөн, 101.3 сая төгрөгийн бараа материалыг 2023 онд зардлаар хүлээн зөвшөөрч бүртгэн залруулсан.
- Монголын төмөр зам ТӨХК нь Монголын транз лэйн ХХК-ийн 4,142.2 сая төгрөгийн орлогыг бууруулсан байгааг хянахад 2023 оны 04 дүгээр сарын 28-ны өдрийн СБАГ-2023/02 АГ/23-26 тоот гэрээний дагуу суурь бүтэц ашигласан нөхцөлд тээвэрлэсэн ачааны хэмжээг цэвэр жин, Лонгэлгийн хувийн зөнг оруулж тооцсон-гаар тооцно гэснийг эерчиж Монголын төмөр зам ТӨХК-ийн нэхэмжлэлд зүтгүүрийн зөнг оруулж тооцон 2,638.7 сая төгрөгийн тооцооллыг нэмж нэхэмжилсэн байна гэж үзэж алдаагаар авсан ба зөрүү 1,503.5 сая төгрөгийн орлогыг тайлант онд залруулан бүртгүүлсэн.
- Манган гүйлгээний тайлангийн үндсэн зөрөнгө олж эзэмшихэд төлсөн мөнгөн хөрөнгийн ангилалд тайлагнах 30,829.6 сая төгрөгийг бусад урт хугацаат зөрөнгө олж эзэмшихэд төлсөн мөнгөн хөрөнгийн ангилалд тайлагнасан.

Аудитаар нийт 22,830.3 сая төгрөгийн зөрчил¹ илэрчээс, 8.4 сая төгрөгийн зөрчилд төлбөрийн акт тогтоож, 22,038.0 сая зөрчилд төгрөгийн албан шаардлага хургуулж, 783.9 сая төгрөгийн зөрчилд зөвлөмж өгөө.

Нийт илрүүлсэн алдаа, зөрчлөөс 22,830.3 сая төгрөгийн зөрчил нь бидний тогтоосон материаллаг байдлын түвшнээс давсан тул "Хязгарсалттай" дүгнэнт өгнө.

5.1 Төлбөрийн акт

1. Залхиын амралтын цалингаас түүвэрлэн давтан тооцоолол хийж шалгаж үзэхэд хоол унааны олгооврыг дундаж цалин хөлсөнд оруулан тооцсоноос 2.1 сая төгрөгийг илүү олгосон, 5 дугаар сарын цалингийн хүснэгтээр гэрт олгох дүнгээс 3.2 сая төгрөгийн 41 ажилтны цалин бэлнэнд илүү илгээсэн байна. Мөн 1 ажилтны хэргийн нэмэгдэл цалинг тооцохдоо цалингийн програмд хувийг алдаатай оруулснаас 3.1 сая төгрөгийн цалинг илүү олгосон байна.

Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.4 "Үнэн зөв байх", 18.1 "Нягтлан бодох бүртгэлийг удирдан зохион байгуулах үүргийг аж ахуйн нэгж, байгууллагын гүйцэтгэх удирдлага хүлээнэ", 20.2.6 "Эд хөрөнгийн болон төлбөр тооцсоны тооллого хийх, үр дүнг шийдвэрлэх, бэлтгэн нийлүүлэгч, худалдан авагчтай тооцоо хийх, үндэгдлийг

баталгаажуулж, баримтжуулах ажлыг зохион байгуулах, удирдах". Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайдын 2021 оны А/192 дугаар тушаалаар баталсан Дундаж цалин хөлс тодорхойлох журмын 1.5 "Ажилтанд олгож байгаа бүх төрлийн олговор (богиносгосон цагаар ажиллах үеийн, сул зогсолтын үеийн олговор гэх мэт), тэтгэмж (нийр хүүхэд үрчлэн авсан эхлэг, эхэд олгох тэтгэмж гэх мэт), нөхөн төлбөр, хөнгөлөлт (унаа, хоолны үнийн хөнгөлөлт гэх мэт)-ийг ажилтны цалин хөлсний бүрэлдэхүүнд оруулахгүй" гэсэн заалтуудтай нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Илүү олгосон цалин хөлсийг буруутай этгээдээр төлүүлэх төлбөрийн акт тогтоох.

5.2 Албан шаардлага

1. Тайлант оны авлага, өглөгийн тулган баталгаажуулалт хийхэд 2 харилцагчийн үлдэгдэл 18.8 сая төгрөгөөр дутуу, 2,025.1 сая төгрөгөөр илүү баталгаажуулсан байна.

Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2.5 "дансны өглөг, авлага ба төлбөрийн тооцлог хянах ажил, гүйлгээг гарахаас нь өмнө хянан, баталгаажуулах", 20.2.6 "ад хөрөнгийн болон төлбөр тооцоны тооллого хийх, үр дүнг шийдвэрлэх, бэлтгэн нийлүүлэгч, худалдан авагчтай тооцоо хийж, үлдэгдлийг баталгаажуулж, баримтжуулах ажлыг зохион байгуулах, удирдах" гэсэн заалттай нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Авлага, өглөгийн үлдэгдлийг тооцоо нийлсэн актаар баталгаажуулж ажиллах албан шаардлага хүргүүлэх.

2. Өмнөх аудитаар өгсөн "БНХАУ-аас авсан дамжуулан зээлийн эргэн төлөлтийг хуваарийн дагуу төлөгдөж байгааг шалгахад Төмөр замын хөдлөх бүрэлдэхүүн нийлүүлэх төсөл, Төмөр замын хөдлөх бүрэлдэхүүний паркийг нэмэгдүүлэх төсөл, Бүс нутгийн логистикийн төвийг хөгжүүлэх төслийн БНХАУ-ын Экспорт-импорт банкнаас авсан дамжуулан зээлийн үндсэн өр 279,623.0 сая төгрөг, зээлийн хүүгийн төлбөр 5,014.1 сая төгрөг, ханшийн зөрүүгийн алдагдалд 57,441.8 сая төгрөг үүссэн тул дээд шатны байгууллагад хандан зээлийн эргэн төлөлтийн чадварыг дэхин хянуулах" зөвлөмжийг хэрэгжүүлээгүй байна.

Энэ нь Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.3-т "Шалгагдагч этгээд болон холбогдох бүсэд албан тушаалтан нь энэ хуулийн 20.2-т заасан зөвлөмжийн хүрээнд хэрэгжүүлсэн ажил, түүний үр дүнг төрийн аудитын байгууллагаас тогтоосон хугацаанд мэдэгдэнэ." Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2021 оны А/106 дугаар тушаалаар баталсан Төрийн аудитын байгууллагаас аудит хийх журмын 19.1-д "Шалгагдагч этгээд аудитаар өгсөн зөрчил дутагдлыг арилгах, өсүүдлээ шийдвэрлэхэд чиглэсэн зөвлөмжийн дагуу зохих ёсоор арга хэмжээ авч, залруулах ажлыг зохион байгуулсан байна". 19.2-т "Шалгагдагч этгээд аудитын тайланг баталгаажуулсан тушаалд заасан хугацаанд багтаан албан шаардлага, төлбөрийн акт, зөвлөмжийн мөрөөр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний биелэлтийг Төрийн аудитын байгууллагад тайлагнана". Өрийн удирдлагын тухай хуулийн 6 дугаар зүйл 6.4.2 "Энэ хуульд өөрөөр заагаагүй бол арилжааны нөхцөлтэй гадаад зээллагийн эх үүсвэрээр эргэн төлөгдөх чадвартай төсөл, арга хэмжээг санхүүжүүлэх" гэсэн заалттай нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Өмнөх аудитаар өгсөн зөвлөмжийн дагуу зөрчлийг арилгах албан шаардлага хүргүүлэх.

3. Тайлант оны эцсийн байдлаар 39 харилцагчтай холбоотой 2,931.3 сая төгрөгийн авлага, 52 харилцагчтай холбоотой 6,791.2 сая төгрөгийн өр төлбөрийн үлдэгдэл тооцоо нийлсэн актаар баталгаажгаагүй байна.

Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2.5 "дансны өглөг, авлага ба төлбөрийн тооцлог хянах ажил, гүйлгээг гарахаас нь өмнө хянан, баталгаажуулах"

баталгаажуулах". 20.2.6 "эд хөрөнгийн болон төлбөр тооцолны тооллого хийх, үр дүнг шийдвэрлэх, батлан нийлүүлэгч, худалдан авагчтай тооцоо хийх, үлдэгдлийг баталгаажуулж, баримтжуулах ажлыг зохион байгуулах, удирдах" гэсэн заалттай нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Авлага, өглөгийн үлдэгдлийг тооцоо нийлсэн ахгаар баталгаажуулж, хяналт тавьж ажиллах, зөрчлийг арилгах албан шаардлага хүргүүлэх.

4. Худалдан авах ажиллагааны төсөвт өртөг болон гүйцэтгэлээр өртөг материаллаг зөрүүтэй, худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөөг боловсруулахдаа төсөвт өртгийн үнийн судалгаа хийгээгүй, үндэслэлгүй төлөвлөсөн, гүйцэтгэлийн баталгаа шаардах 2,456.0 сая төгрөгийн 5 төсөвт арга хэмжээний гүйцэтгэлийн баталгаа байршуулаагүй байхад гэрээ хийсэн, 3,962.7 сая төгрөгийн 1 оролцогчийн гүйцэтгэлийн баталгааг гэрээ байгуулснаас хойш гаргуулан авсан.

Энэ нь Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн 43 дугаар зүйлийн 43.1 "Захиалагч хэмжээн сайн" үнэлэгдсэн тендер ирүүлсэн оролцогчөөс гэрээ байгуулахаас өмнө гүйцэтгэлийн баталгаа ирүүлэхийг шаардаж болно", мөн 42 дугаар зүйлийн 42.1 "Тендер шалгаруулалтын төсөвт өртөг 100 сая төгрөгөөс дээш бол гэрээний үүргийн биелэлтийг баталгаажуулах зорилгоор гүйцэтгэлийн баталгаа шаардана.", 44.1 "Захиалагч баталдсан төсөвт тусан төсөл, арга хэмжээ бүрээр худалдан авах ажиллагааг үр ашигтай төлөвлөж, батална", 44.2 "Захиалагч худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөөнд өрөнхий гэрээний аргаар худалдан авах бараа, үйлчилгээг тусгасан байна" гэсэн заалттай нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийг мөрдөж, гэрээний үүргийн биелэлтийг баталгаажуулж гүйцэтгэлийн баталгаа гаргуулж ажиллах албан шаардлага хүргүүлэх.

5. Тайлант онд тус компани үр ашггүй, алдагдалтай ажилласан байхад ажигтнуудад үйл ажиллагааны үр дүнгийн урамшуулалт цалинг олгосон. Ажигтнуудад хээрийн нэмэгдэл цалинг олгохдоо эрх зүйн байдал тодорхойгүй байгаагаас шалтгаалан компанийн удирдлага зувь хэмжээг хариуцан адилгүй 20-147 хувиар тогтоож олгосон. хэрэг 50 хувийн хэрэгжилтэй гэж үзлээ. 2023 оны аудитаар цалин хөлс, хээрийн нэмэгдэлтэй холбоотой зөрчлүүд дэвхэн давтагдаж гарсан байгаа нь өмнөх аудитаар өгсөн зөвлөмжийг дутуу хэрэгжүүлсэн гэнэ үзсэн.

Энэ нь Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.3-т "Шалгагдэгч этгээд болон холбогдох бусад албан тушаалтан нь энэ хуулийн 20.2-т заасан зөвлөмжийн хүрээнд хэрэгжүүлсэн ажил, түүний үр дүнг төрийн аудитын байгууллагаас тогтоосон хугацаанд мэдэгдэнэ.", Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2021 оны А/106 дугаар тушаалаар баталсан Төрийн аудитын байгууллагаас аудит хийх журмын 19.1-д "Шалгагдэгч этгээд аудитаар өгсөн зөрчил дутагдлыг арилгах, асуудлыг шийдвэрлэхэд чиглэсэн зөвлөмжийн дагуу зохио ёсоор арга хэмжээ авч, залруулах ажлыг зохион байгуулсан байна.", 19.2-т "Шалгагдэгч этгээд аудитын тайланг баталгаажуулсан тушаалд заасан хугацаанд багтаан албан шаардлага, төлбөрийн акт, зөвлөмжийн мөрөөр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний биелэлтийг Төрийн аудитын байгууллагад тайлагнана" гэсэн заалтуудтай нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Өмнөх аудитаар өгөгдсөн зөвлөмжийг хэрэгжүүлж ажиллах, албан шаардлага хүргүүлэх.

6. Монголын төмөр зам ТӨХК нь Монголын транз лийн ХХК-ийн 4,142.2 сая төгрөгийн орлогыг буудруулсан байгааг хянахад 2023 оны 4 дүгээр сарын 28-ны өдрийн СБАГ-2023/02 АГ/23-26 тоот гэрээний дагуу суурь бүтэц ашигласан нөхцөлд тээвэрлэсэн ачааны хэмжээг цэвэр лан Нийслэлийн хувийн ажил оруулж тооцсон/-гээр тооцно гэснийг

зөрчиж "Монголын төмөр зам" ТӨХК-ийн нэхэмшлэлд зүтгүүрийн нийт оруулан тооцож 2,638.7 сая төгрөгийн тооцроллыг нэмж нэгэмхэлсэн байна.

Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.4 "Үнэн зөв байх", 18.1 "Нягтлан бодох бүртгэлийг удирдсан зохион байгуулах үүргийг аж ахуйн нэгж, байгууллагын гүйцэтгэх удирдлага зүлээнэ.", 20.2.5 "Эд хөрөнгийн бодон төлбөр тооцооны тооллого хийх, үр дүнг шийдвэрлэх, бэлтгэн нийлүүлэгч, худалдан авагчтай тооцоо хийж, үлдэгдлийг баталгаажуулж, баримтуулах ажлыг зохион байгуулах, удирдах" гэсэн заалтуудтай нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Гэрээний заалтанд хяналт тавьж, орлого бууруулахгүй байх албан шаардлага хүргүүлэх

7. Завсрын аудитаар бараа материалын тооллогоор дутагдсан 443.6 сая төгрөгийн бараа материал, 2019-2022 онд хэрэгжсэн төмөр замын бүтээн байгуулалтын төсөлд ашиглагдаж байсан биетээр байхгүй 770.6 сая төгрөгийн хөрөнгө нийт 1,214.2 сая төгрөгийн хөрөнгө дутагдсан байна.

Энэ нь Хөдөлмөрийн тухай хуулийн 129 дүгээр зүйлийн 129.1 "Ажил үүргээ гүйцэтгэх үедээ аж ахуйн нэгж, байгууллагад өөрийн буруугаас эд хөрөнгийн хохирол учруулсан ажилтанд сахилгын, зөрчлийн, эрүүгийн хариуцлага ногдуулсан эсэхийг харгалзахгүйгээр эд хөрөнгийн хариуцлага хүлээлгэн болно, 133 дугаар зүйл "Эд хөрөнгийн хохирол нөхөн төлүүлэх журам, 133.1 Ажилтан энэ хуулийн 129, 130, 131 дүгээр зүйлд заасан эд хөрөнгийн хохирлоо төлөх үүрэгтэй" гэсэн заалттай нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Хууль хяналтын байгууллагад шилжүүлэх албан шаардлага хүргүүлэх

5.3 Зөвлөмж

Цаашид аюулараал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлын дарааллаар эрэмбэлэн харуулав. Үүнд:

1. Үндсэн хөрөнгийн данстай холбоотой асуудал

Илрүүлэлт: Санхүүгийн тайланд 130.4 сая төгрөгийн хөрөнгийн дахин үнэлгээний нэмэгдэл тусгагдсан байхад үндсэн хөрөнгийн дэлгэрэнгүй бүртгэлд тусгагдаагүй байна.

Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.4 "үнэн зөв байх", НББОУС 16 Үндсэн хөрөнгө стандартын 41-д "Үндсэн хөрөнгийн зүйлтэй холбоотойгоор өмчид тусгагдсан дахин үнэлгээний нэмэгдлийг тухайн хөрөнгийг үл хөшөөрөх үед хүримтлэгдсэн ашиг дансанд шууд шилжүүлж болно. Энэ нь тухайн үндсэн хөрөнгийг авчлах буюу данснаас хасгах үед дахин үнэлгээний нэмэгдлийг бүхэлд нь шилжүүлэх ажиллагаа байж болно" заасны дагуу хасалт хийж, үлдэгдлийг үнэн зөв тайлагнаагүй байна.

Өгсөн зөвлөмж: Санхүүгийн тайланд бүртгэлтэй хөрөнгийн дахин үнэлгээний нэмэгдлийг нягтлан бодох бүртгэлийн журналд хөрөнгө тус бүрээр ангилж харуулах.

Илрүүлэлт: Үндсэн хөрөнгийн биет бус хөрөнгийн ангилалд бараа материалын шинж чанартай 24.9 сая төгрөгийн хөрөнгө бүртгэлтэй байна.

Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.4 "үнэн зөв байх" гэсэн заалттай нийцэхгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж: Бараа материалын шинж чанартай хөрөнгийг залруулга хийж хөрөнгийн ангиллыг үнэн зөв бүртгэх

2. Цалин хөлстэй холбоотой асуудал

Илрүүлэлт: Бүтэц орон тоонд батлагдаагүй албан тушаалд 60 гарзат ажилтан ажиллуулж 633.2 сая төгрөгийн цалин хөлс олгоосон, цалингийн хүснэгтийн зэргийн нэмэгдлийн хэсэгт үр чадвар, зэрэг, нууцны нэмэгдэл, цолны болон хариуцлагын зэрэг олон төрлийн нэмэгдлийг нэгтгэн оруулснаас шалтгаалан нэмэгдэл тус бүрийг тушаалтай тулган шалгах боломжгүй, зэргийн нэмэгдлийг материаллаг дүнгээр илүү олгож байгаагаар цалингийн хүснэгтэд тусгагдсан, үр чадварын нэмэгдэл цалинг хэдэн хувиар олгох, үр чадвартайг хэрхэн үнэлэх, тооцох шалгуур үзүүлэлтийг тусгасан журам байхгүй, ажилтанд олгож буй нэмэгдлийн үндэслэл тодорхой бус байна.

Энэ нь Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газрын 2023 оны 07 дугаар сарын 20-ны 379 тоот тогтоолоор баталсан "Монголын төмөр зам ТӨХХ-ийн зохион байгуулалтын бүтцийн схем, албан тушаалын жагсаалт шинэчлэн батлах тухай" тогтоолтой нийцэхгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж: Батлагдсан орон тоонд багтаан ажилтнуудын ажил үүргийг хуваарилах, гарзат ажилтан ажиллуулахгүй байх.

3. Мөнгөн хөрөнгийн данстай холбоотой асуудал

Илрүүлэлт: Тайлант онд 238 харилцагчтай холбоотой 143,906.5 сая төгрөгийн мөнгөн хөрөнгийн зарлагын гүйлгээг түүвэрлэн авч цахим төлбөрийн баримттай тулган шалгахад 9 харилцагчтай холбоотой 12.7 сая төгрөгийн төлбөрийн цахим баримтыг харилцагчаас дутуу гаргуулан авсан байна.

Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.7 "Анхан шатны баримтын бүрдэлгүй амжил, гүйлгээг бүртгэх, санхүүгийн тайланд тусгахыг хориглоно", Сангийн сайдын 2017 оны 347 дугаар тушаалаар батлагдсан "Өмчийн бүх хэлбэрийн аж ахуйн нэгж, байгууллагад нийтлэг хэрэглэгдэх анхан шатны бүртгэлийн маягтыг нэхэх заавар"-ын Төлбөрийн баримт нь бараа, амжил, үйлчилгээний төлбөр, тосцро хийгдсэнийг нотлох анхан шатны цаасан болон цахим баримт юм" гэсэн заалтуудтай нийцэхгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж: Цахим төлбөрийн баримтыг гүйлгээ гарах бүрд харилцагчаас гаргуулан авч ажиллах.

4. Бараа материалын данстай холбоотой асуудал

Илрүүлэлт: Худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөөг боловсруулахдаа бараа материалын үндэгдлийг тооцолгүйгээр тайлант оны хэрийцээг үндэслэн төлөвлөдөг, Чанарын шаардлага хангажгүй, бараа материал худалдан авсан зэргээс шалтгаалж 17 нэр төрлийн 81.6 сая төгрөгийн нэвчилт өндөртэй бараа материалын нөөц үүссэн.

Энэ нь Төрийн хэмжээний тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.1.6 "нөөцлөх шаардлагатай бараа, материалыг үр ашггүй удаан хадгалах, шаардлагагүйгээр их хэмжээгээр бараа, материал бэлтгэх, нөөцлөх" гэсэн заалттай нийцэхгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж: Бараа материалын нөөц үүсгэхгүй байх, үүссэн нөөцийг үйл ажиллагаанд үр ашгтай зарцуулах.

5. Татварын данстай холбоотой асуудал

Илрүүлэлт: Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тайланд 58.4 сая төгрөгийн орлогыг дутуу тайлагнаж, 3.6 сая төгрөгийн татварыг дутуу ногдуулсан.

Энэ нь Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуулийн 7 дугаар зүйл "Хуульд өөрөөр заагаагүй бол доор дурдсан бараа, амжил, үйлчилгээнд албан татвар ногдуулна: 7.1.1.Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт борлуулсан бүх төрлийн бараа, амжил, үйлчилгээ" гэсэн заалттай нийцэхгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж: Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуулийн дагуу орлогыг бүрэн тайлагнаж ажиллах.

6. Төлөвлөлттэй холбоотой асуудал

Нодовчлолт: Тус байгууллагын 2023 оны зорилтот түвшний биелэлтийг тооцоход төлөвлөлтийг судалгаагүй, үндэслэл муутай төлөвлөснөөс үйл ажиллагааны үр дүн бодитой бус дүгнэгдэж байна.

Энэ нь Төрийн болон эрэн нутгийн өмчийн тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 1.Төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцотой хуулийн этгэдийн удирдлага жил бүрийн 3 дугаар сарын 01-ний дотор тухайн хуулийн этгэдийн зорилт, түүнийг хэрэгжүүлэх талаарх санал, төслийг төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагад хүргүүлнэ. 2.Зорилтын саналд үйл ажиллагааны төрөл, хамрах хүрээ, нягтлан бодох бүртгэлийг хөтлөн агуулахад баримталсан бодлогын тухай тайлбар, санхүүгийн төлөв, түүний дотор төлөвлөж байгаа ашиг, Төсвийн тухай хуулийн 5.1 Төслийг төлөвлөх, батлах, хэрэгжүүлэх, тайлбарлахад дарьах зарчмыг баримтална: 5.1.1 төслийн тогтвортой байдлыг хангасан байх; 5.1.2 төслийн нөх бүрэн, үнэн зөв байдлыг хангасан байх, 6.4.1 төслийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөх, зарцуулах гэсэн заалтуудтай нийцэхгүй байна.

Бусад зөвлөмж: Зорилтот түвшин болон үйл ажиллагааны төлөвлөгөө үндэслэл бүхий төлөвлөж, гүйцэтгэлийн үр дүнгийн тайланг үнэн зөв бэлтгэх

Дээрх зөвлөмжийн биелэлтийг төрийн аудитын байгууллагад 2024 оны 09 дугаар сарын 02-ны өдрийн дотор ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

6. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛИЙН НЭГТГЭЛ

Санхүүгийн тайлангийн гүйцэтгэл алдааны нэгтгэл

Асан төгрөг

Алдааны төр, үгс	Нийт алдаа		Мэдээллийг тусгааргүй оруулж үзсэн		Буруу тусган ажлаархсан		Үүнээс				Зөвлөмж	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Үндсэн өрсөлийн амлалдаа дууссасгүй бараагийн өртлөгт шингэсэн бүртгэл 1,291.5 сая төгрөгөөр бараа материалын амлалдаа тайлагнасан	1	1,291.5			1	1,291.5	1	1,291.5				
Авчлагын дансанд тайлагнах 67,119.0 сая төгрөгийн 4 жилийн нэрэмжиттэй өвлөх үр дүнчилж төлсөн тооцоо дансанд дансанд тайлагнасныг аудитаар залуулж, тооцоо нийлсэн өвлөх баталгаажуулсан	1	67,119.0			1	67,119.0	1	67,119.0				
Татаарын хэсэгт цагаангаар тогтоотгосон 4,210.8 сая төгрөгийн үл хөдлөх хөрөнгийн өлбөг татаар, торгууль, арилж 42,550.6 сая төгрөгийн нэмэгдсэн өртлийн өлбөг татаар, хүү, өлбөгийг өр түлбэрээр хуулан авчирсасныг санхүүгийн тайлангад тусгалгүй	1	47,770.4	1	47,770.4			1	47,770.4				
Монголын тээвэр ам ТӨХХ нь Монголын тээвэр лийн ХХК-ийн 4,142.2 сая төгрөгийн өртлөг бууруулсан байдлыг хэвлэлд 2023 оны 04-р сарын 20-ны өдөр СБДГ-2023/02 АТ/23-26 тоот татвартай дагуу суурь бүтэц, өмчлөлийн нөөцөд татварласан өлбөгийг хэмжээг цаар юм Амгалагийн хувийн өлбөг оруулж тооцоог цаар тооцоогонд зөрчөж Монголын тээвэр ам ТӨХХ-ийн нэмэгдсэн өртлийн хэсэгт оруулж тооцон 2,838.7 сая төгрөгийн тооцоогийг нэмж нэмэгдүүлсэн байна гэж үзэж алдаагаар авсан ба зөрүү 1503.5 сая төгрөгийн өртлөг тайлант өмг зөрүүлэн бүртгүүлсэн	1	1,503.5	1	1,503.5			1	1,503.5				
Бичээ тайлант хуульчаны заадагд хэмжээг 19.7 сая төгрөгийн алдааны зардал тайлант өмг зардалаар хуулан авчирсан бүртгэл	1	19.7	1	19.7			1	19.7				

Тус компани нь олон компаниудын санхүүгийн тэдлэлт тогтоо компанийн санхүүгийн тайлантай холбоотой, нэгтгэл бодох бүртгэлийн тухай хуулийн дагуу хэлтэс- санхүүгийн тайлан бэлтгэн, толилуунаагүй	1	1				1			
Шүүхийн шийдвэрийн дагуу дэвсгэвч халах, 4 хөрөнцөтэй холбоотой 365.4 сая төгрөгийн ашигч дэвсгэвч халахгүй	1	365.4	1	365.4		1	365.4		
Аудитын түрээр тооллогоор үүссэн хөрүүтэй холбоотойгоор 1,859.2 сая төгрөгийн бараа материалыг комисс төлсөн тооллогод хамруулсан, ямар ч шуудад зарцуулсан, ямар ч шатны баримттай зориулц тусгаггүй байсан 417.8 сая төгрөгийн бараа материалыг ашигчид ашиг болон ТУЗ-д тэнгэлүүлж, зөвшөөрсний дагуу өндөр зарцуулгаар хуримтлагдсан ашиг дансанд бүртгэсэн, биетээр оршин байгаа 443.8 сая төгрөгийн хөрөнгийг хууль ёмгийн бэлтгэлтэйгд ашиг шийдвэрлүүлж мөн 698.7 сая төгрөгийн бараа өөр байршилд олж хэрэгжсэн нэрвэл хуримтлэн өгсөн 101.3 сая төгрөгийн бараа материалыг 1023 онд зардлаар хууль ёмгийн бүртгэл бүртгэн зарцуулсан.	1	1,859.2			1	1,859.2	1	1,859.2	
Мөнгөн гүйцээхий тайлангийн үндсэн хөрөнгийг олж эзэмшилд төлсөн мөнгөн хөрөнгийн ашигчид тайлангаар 30,929.6 сая төгрөгийг бусад урт хугацаат хөрөнгийг олж эзэмшилд төлсөн мөнгөн хөрөнгийн ашигчид тайлангаар	1	30,929.6			1	30,929.6	1	30,929.6	
Санхүүгийн тайлангаар 139.4 сая төгрөгийн хөрөнгийн дотор үндэслэлтэй нэмэгдэл тусгагдсан байхад үндсэн хөрөнгийн доторгүй бүртгэлд тусгагдмаггүй буюу аль хэрэгдээс харахад нь тодорхойгүй байна	1	139.4	1	139.4			1	139.4	139.4
Үүссэн хөрөнгийн биет буюу хөрөнгийн ашигчид бараа материалыг ашигчид мөн 2 ш 24.9 сая төгрөгийн хөрөнгийг бүртгэлд байна	1	24.9			1	24.9	1	24.9	24.9
Дүн	11	150,922.6	6	40,763.4	6	107,024.2	9	180,938.9	185.3

Санхүүгийн тайлагнлын аудитын зөрчлийн нэгтгэл

(сая.төгөөг)

Зөрчлийн тгэл утга	Нийт зөрчил		Үүнээс							
	Төлбөрийн акт		Албан шалардлага		Зөвлөмж		Харуулага тооцүүлж албан шалардлага		Хуулийн байгууллагад шилжүүлэх	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Өмнөх жилээр өгсөн "БНХАУ-аас авсан дэмжүүлэн зээлийн эргэн төлөлтийг хуваарийн даруу төлөхдө байгааг" шалгахад Төмөр замын хөдлөх бүрэлдэхүүн хийгүүлэн төсөл, Төмөр замын хөдлөх бүрэлдэхүүний паркыг нэмжлүүлэх төсөл, Энэ нутгийн хөгжлийн төвийг хөгжүүлэх төслийн БНХАУ-ын Засвар-нэмгэрт Санхээс авсан дэмжүүлэн зээлийн үлдсэн өр 278,823.0 сая төгрөг, зээлийн нутгийн төлбөр 5,014.1 сая төгрөг, хөнцлийн зэрүүний алдагдал 57,441.0 сая төгрөг үүсэн тул дээд шатны байгууллагад хөдөн зээлийн эргэн төлөлтийн "хэвдрийг" даамн хангуулах" зорилгоор харгалзуулахаар байна.	1				1					
Тайлант онд тус компани 1р ашиггүй, алдагдалтай өмчлөхсөн бөгөөд амлтануудад үйл ажиллагааны үр дүнгийн урамшуулалт цэлийн 100 хувиар тооцож 525.3 сая төгрөг олгосон. Амлтануудад 5-12 дугаар саяд хэсгийн нэмэгдэл цэлийн олгохдоо эрх зүйн байдлаас тодорхойгүй байдлаас шалтгаалан компанийн удирдлага хүсэ хэмжээг хариуцан ажилгүй 20-147 зузаар нийтсөж 1,801.0 сая төгрөг бодож олгосон. 2.Төслийн нэмэгдэл цэлийг 10-12 дугаар саяд амлтануудад олгохдоо эрх зүйн байдлаас тодорхойгүй байдлаас шалтгаалан компанийн удирдлага хуви хэмжээг хариуцан ажилгүй 24-100 хувиар тооцож 121.3 сая төгрөг бодож олгосон. 3.Ажлаас хууль бусаар хэлэгдсэн 2 амлтангад амлтангүй байх хугацааны тооно олгохорт 34.0 сая төгрөгийг тэлж буруу шийдвэр гаргасан албан гурвалтгаар нэмэн төлүүлэхгүй гэсэн албан шалардлага 60 хүмүүн харгалзлтай гэх үүднээ 2021 оны жилээр цалин хэсэг.	1				1					

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Сенатордын талаптары күндөзгө шилтеме кылынган, булардын арасында:

Зэрчлэлийн тэмдэгт	Нийт зөрчил		Үүнээс		Дүн
	Тоо	Дүн	Харилцлага тооцон албан захирагчид		
			Тоо	Дүн	
Шалтгааныг тайлбарлах үндэслэл	1	28,603.6	1	28,603.6	
Шалтгааныг тайлбарлах үндэслэл	1	28,603.6	1	28,603.6	

103/AD 01758

СМАС-2014/76/КА: СТА: ТБА

Totipotency Assay: 4000

Төрийн аудитын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлд заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Монголын Төмөр Зам ТӨХК-ийн 2023 оны санлуугийн тайланд хийсэн аудитаар дараах зарим алдааг үүнд:

Холбооны алслагдсан дундаж цалин хэлсэнд оруулсан тооцооноос 2,063,809.00 /Хоёр сая нэвн гурван мянга зургаан зуун есөн/ төгрөгийг илүү олгосон. 5 дугаар сарын цалингийн хүснэгтээр гарч олгох дүнгээс 3,252,332.00 /Гурван сая хоёр зуун таван хоёр мянга гурван зуун гучин хоёр/ төгрөгийн 41 ажилтны цалинг бичигдэл илүү илгээсэн байна. Мөн 1 ажилтны хэрийн нэмэгдэл цалинг тооцоогоос цалингийн програмд хувийг алдаатай оруулснаас 3,100,000.00 /Гурван сая нэг зуун мянган/ төгрөгийн цалинг илүү олгосон байна.

Энэ нь Нэгдсэн бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5 дугаар хүйчийн 5.1.4 "Ойон авч байх", 18.1 "Нэгдсэн бодох бүртгэлийг удирдан зохион байгуулах үүргийг аж ахуйн нэгж, байгууллагын гүйцэтгэх удирдлага хүлээнэ", 20.2.5 "дэнсны өтгөл, алагата би талбэрийн тооцоог хянах, шалгах, гүйцэтгэх зэрэгээс нь өмнө хянах, баталгаажуулах". Хэргийнх, нийслэлийн байгууллагын сайдын 2021 оны А/192 дугаар тушаалаар баталсан Дундаж цалин хянг тэрээрхаллах журмын 1.5 "Ажилтанд олгох биедээ бүх төрлийн олгоолор (Бөгөөдхөдхөсөн цагдаа ажиллаа үеийн, сүүл зогсолтын үеийн олгоолор гэх мэт), тэтгэмж (нэрлэж хүүхдэд үрчлэн авсан эдэг, эхэд олгох тэтгэмж гэх мэт), нөхөн талбар, хөнгөлөлт (унаа, хоолны үнийн хөнгөлөлт гэх мэт)-ийг ажилтны цалин аалсний бүрэлдэхүүнд оруулахгүй" гэсэн заалтуудтай нийцэхгүй байна.

Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.3 Шалгагдсан этгээд төсөв, санхүү, нэгжлэн бодон бүртгэлийн үйл ажиллагаа болон төсвийн орлого бүрдүүлэх, зарцуулах, нийтийн өмч, хөрөнгө олж бэлтгэх, эзэмлэх, зарцуулах, хадгалах, хамгаалалтай холбоотой хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний болон бусад зэрэг зүйн акт зөрчин бол төлбөрийн акт тогтоосно", Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2023 оны А/95 дүгээр тушаалаар баталсан "Албан шалгагдлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох" журмын 4.2.3.3 "Шалын эмгэ, шингэл үрэмжүүлэл, татварийг зарцуулах тооцол олгосон"-д заасныг хяалсан ТОГТООХ нь:

1. Илүү олгосон 8,435,941.00 /Наймал 04 дараах зуун гучин таван мянга зово зуун дөрөвнөгөн төгрөгийг буруутай албан тасалганыг тогтоон төлүүлж, Үндэсний аудитын газрын Төрийн сан дахь Аудитын шаталгын орлогын 10000000001 тоот дансанд төвлөрүүлэх.
2. Ахуйн Билэгтийн 2024 оны 9 дүгээр сарын 02-ны өдрийн дотор Үндэсний аудитын газарт ирүүлэхийг Монголын Төлөө Зам ТӨХК-ийн Гүйцэтгэх Засаглал 15 Отгонсух, өрсөлийн нөхцөл бодолч (П) Амвандуулах нэрт хөрөнгийгөөс.

АЛЕАН ШАРДЛАГА ОГСОН

САНХҮҮ-НИЙЦЛИЙН АУДИТЫН ГАЗРЫН ЗАХИРАЛ
ТЭГХҮҮЛЭХ АУДИТОР
АУДИТЫН МЕНЕЖЕР
МАНДЭЛ-СЭ АУДИТ ХХК-ИЙН ЗАХИРАЛ

ЦНАРНИМЪТ
СНАЦАДОРЪТ
ТЪЛПНИМЪТ

0001090510

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН АГАЗАР
АЛБАН ШААРДАГА

2024 — 03 сарын 15 537/А0150458

СНАГ-2024/76/НА-СТА-ТА

Саяалтын хариуцлага тооцуулах тухай

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Монголын Төмөр Зам ТӨХК-ийн 2023 оны санхүүгийн тайланд хийсэн аудитаар дараах дөрчил илэрлээ. Үүнд:

Өмнөх онд өгсөн 637/A0170184 дугаартай албан шаардлагыг бүрэн биелүүлээгүй, тайланг хугацаанд оруулбал зөвхөн 182 мэдээллээс 164 мэдээлэл хугацаанд нь оруулсан ба хугацаа болоогүй 16 мэдээлэл, хугацаа хоцроосон 2 мэдээлэл байна. Мөн цалингийн зардлаас бусад 5 сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий 16 удаагийн 25,834,625,317.00 /Хорин таван тэрбум найман зуун түнхэн дөрвөн сая зургаан зуун хорин таван мянга гурван зуун арван долоон төгрөгийн орлого, 51 удаагийн 2,789,024,376.00 /Хоёр тэрбум долоон зуун жаран есөн сая хорин дөрвөн мянга гурван зуун далан таван төгрөгийн зарлагын мөнгөн гүйлгээг илрэн дансанд байршуулаагүй ба 152 удаагийн 81,465,988,345.00 /Найн нэгэн тэрбум дөрвөн зуун жаран таван сая есөн зуун наян зургаан мянга гурван зуун дөчин таван төгрөгийн орлого, 437 удаагийн 19,540,623,271.00 /Арван есөн тэрбум тэрэн зуун дөчин сая зургаан зуун хорин гурван мянга хоёр зуун далан нэгэн төгрөгийн зарлагын мөнгөн гүйлгээг хугацаа хоцроож мэдээлсэн байна.

Энэ нь Шингэн дансны тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.1 "мэдээлэл үнэн зөв, бодитой, иж бүрэн байх" 4.1.2 "мэдээлэл ойлгомжтой, эч холбогдолтой байх" 4.1.3 "тогтоосон хугацаанд тогтмол, шуурхай мэдээлэх байх". Төрийн аудитын тухай хуулийн 42 дугаар зүйлийн 42.1-д "Энэ хуулийн 16 дугаар зүйлд заасан этгээд, хүчин төгөлдөр болсон албан шаардлага, төлбөрийн актыг хугацаанд нь биелүүлээгүй, аудитын үйл ажиллагаанд саад учруулсан санхүүгийн тайлангийн аудитаар сөрөг дүгнэлт өгсөн, хуулиар хориглосон үйл ажиллагаа явуулсан, албан үүргээ биелүүлээгүй, албан тушаалын бүрэн эрхээ хэтрүүлсэн нь аудитаар илэрсэн бол тухайн албан хаагчид сахилгын шийтгэл ногдуулах үндэслэл болно." гэсэн заалттай нийцэхгүй байна.

Иймд Төрийн аудитын тухай хуулийн 42 дугаар зүйлийн 42.3 "Энэ хуулийн 42.1, 42.2-т заасан үндэслэл бүрдсэн тохиолдолд төрийн аудитын байгууллага тухайн албан хаагчид холбогдох сахилгын шийтгэл ногдуулах талаар эрх бүхий албан тушаалтанд албан шаардлага өгөх ба эрх бүхий албан тушаалтан ямар шийдвэр гаргасан талаараа албан шаардлагад заасан хугацаанд төрийн аудитын байгууллагад хариу мэдэгдэнэ" Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан "Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох журм"-ын 4.2.2 "Төрийн аудитын тухай хуулийн 42 дугаар зүйлийн 42.1, 42.2-т заасан үндэслэл бүрдсэн тохиолдолд "Сахилгын шийтгэл ногдуулах албан шаардлага хүргүүлнэ." гэж заасныг үндэслэн ШААРДАХ нь:

1. Шилэн дансны тухай хуулийг мөрдөөгүй, хүчин төгөлдөр албан шаардлагыг хэрэгжүүлж ажиллаагүй Монгол хөрөнгө хариуцсан нягтлан бодогч /Б.Далгармаа/-т хуульд заасны дагуу сахилтын шийтгэл оногдуулж биелэлтийг 2024 оны 4 дүгээр сарын 25-ны өдрийн дотор Үндэсний аудитын газарт ирүүлэхийг Монголын Төмөр Зам ТӨХК-ийн Гүйцэтгэх захирал /Б.Олгонсүх/-д даалгав.

АЛЕАН ШАДРПАГА БУСОН

САНХҮҮ-НИЙЦЛИЙН АУДИТЫН ГАЗРЫН ЗАХИРАЛ
ТЭГҮҮЛЭХ АУДИТОР
АУДИТЫН МЕНЕЖЕР
МИЦСЭЛ-ОД АУДИТ ХХК-ИЙН ЗАХИРАЛ

Ц.НАРАНЧИМЭГ
С.НАЦАГДОРЖ
Т.ОЛОНЧИМЭГ

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ТАВАР
АЛБАН ШААРДЛАГА

2024 оны 02 сарын 15 57/А/160758

СНАГ-1024/НА-СТА-ТӨА
Зөрчлийг арилгах тухай

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн өрхийн хүрээнд Монголын Төмөр Зам ТӨХК-ийн 2023 оны санхүүгийн тайланд мийсэн аудитаар дараах зөрчил илэртээ. Үүнд:

Тайлант онд тус компани үр ашгтгүй, алдагдалтай ажилласан байдад ажилтнуудад үйл ажиллагааны үр дүнгийн урамшуулалт шалныг олгосон. Ажилтнуудад хэргийн нэмэгдэл цалинг олгохдоо эрх зүйн байдал тодорхойгүй байгаатаас шалтгаалан компанийн удирдлага, хувь хэмжээг харгалзан ажилтуй 20-147 хувиар тогтоож олгосон зэрэг өмнөх аудитын шийдвэрийн хэрэгжилт хангалтгүй, тайлант оны аудитаар шалын хэлс, хэргийн нэмэгдэлтэй холбоотой зөрчлүүд дэлгэн давтагдаж гарсан.

Энэ нь Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.3 "Шалгагддаг этгээд болон холбогдох бусад албан тушаалтан нь энэ хуулийн 20.2-г заасан зөвлөмжийн хүрээнд хэрэгжүүлсэн ажил, түүний үр дүнг төрийн аудитын байгууллагаас тогтоосон хугацаанд мэдэгдэнэ", Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2021 оны А/100 дугаар тушаалаар баталсан Төрийн аудитын байгууллагаас аудит хийх журмын 19.1 "Шалгагддаг этгээд аудитаар өгсөн эсвэл дутагдлыг арилгах, асуудлыг шийдвэрлэхэд чиглэсэн зөвлөмжийн дагуу дараах ёсоор арга хэмжээ авч, зарлуулах ажилыг зохион байгуулсан байна", 19.2 "Шалгагддаг этгээд аудитын тайланг баталгаажуулсан тушаалд заасан хугацаанд багтаан албан шаардлага, төлбөрийн акт, зөвлөмжийн мөрөөр ажил хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний биелэлтийг Төрийн аудитын байгууллагад тайлагнана" гэсэн заалтуудтай нийцэхгүй байна.

Нэмд Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дугаар зүйлийн 21.1 "Шалгагддаг этгээд хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний болон бусад эрх зүйн акт зөрсөн, хуулиар хүлээсэн албан үүргээ биелүүлээгүй бол алдаа, зөрчлийг зогсон зогсоох, даатан гаргуулээгүй байх талаар байгууллага, албан тушаалтанда албан шаардлага өгнө", Монгол Улсын Ерөнхий Аудиторын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан "Албан шалтгалта өгөх, төлбөрийн акт тогтоох журам"-ын 4.2.1.10 "Аудитаар илэрсэн алдаа, зөрчил, түүнийг арилгахаар өгсөн зөвлөмжийг хугацаанд нь хэрэгжүүлээгүй бол тух заасныг үндэслэн **ШААРДАХ** нь".

- Өмнөх аудитаар хүргүүлсэн шийдвэрийг хэрэгжүүлээгүй зөрчлийг арилгах, биелэлтийг 2024 оны 9 дүгээр сарын 02-ны өдрийн дотор Үндэсний аудитын газарт ирүүлэх.
- Цаашд алдаа зөрчлийг даатан гаргахгүй байх, хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлж ажиллахыг Монголын Төмөр Зам ТӨХК-ийн Гүйцэтгэх Захирал /Б.Отгонсүл/, ерөнхий чиглэсэн бодлогч /Н.Амаршарав/ нарт даалгаа.

АЛБАН ШААРДЛАГА ӨГСӨН:

САНХҮҮ-НИЙЦЛИЙН АУДИТЫН ГАЗРЫН ЗАХИРАЛ
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР
АУДИТЫН МЕНЕЖЕР
МИШЭЭЛ-ОД АУДИТ ХХК-ИЙН ЗАХИРАЛ

ЦНАРАНЧИМЭГ
СНАЦАГДОРЖ
ҮОДОНЧИМЭГ

Амжилттай /Х.Амаршарав/ 2024 оны 02 сарын 15 /Х.Амаршарав/ 2024 оны 02 сарын 15 /Х.Амаршарав/ 2024 оны 02 сарын 15

0001081029

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР АЛБАН ШААРДЛАГА

2024 оны 03-р сарын 15 - 523/АУТД 953

СХАТ-2024/76/НА-СГА-764

Зөрчил арилгах тухай

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд зээсэн Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Монголын Төмөр Зам ТӨХК-ийн 2023 оны санхүүгийн тайланд хийсэн аудитаар дараах зөрчил ажлаарца. Үүнд:

Монголын төмөр зам ТӨХК нь Монголын транс пайн ХХК-аар 4,142,200,000.00 (Дөрвөн тэрбум нэг зуун дөрөв хоёр сая хоёр зуун мянган төгрөгийн орлогыг бууруулсан байгааг хянахад 2023 оны 4 дүгээр сарын 28-ны өдрийн СБАГ-2023/02 АГ/23-28 дугаар гэрээний 5.1.4 суурь бүтэц ашигласан нөхцөлд тээвэрлэсэн ачааны хэмжээг цавар жин Анггалгийн хэвийн жинг оруулж тооцсон-сээр тооцно гэснийг зөрчил Монголын төмөр зам ТӨХК-ийн нэхэмжлэлд зүтгүүрийн жинг оруулан тооцож 2,538,700,000.00 (Хоёр тэрбум зургаан зуун туйн мянган сая дөрвөн зуун мянган төгрөгийн тооцооллыг илүү нэхэмжлэсэн байна.

Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.4 "Нэм зээ байх", 18.1 "Нягтлан бодох бүртгэлийг удирдан зохион байгуулах үүргийг аж ахуйн нэгж, байгууллагын гүйцэтгэх удирдлага хүлээнэ", 20.2.6 "Эд хөрөнгийн болон төлбөр тооцон- тооллого хийх, үр дүнг шийдвэрлэх, бэлтгэн нийлүүлэгч, худалдан авагчтай тооцоо хийх, үндэслэл бичиглэжүүлж, баримтжуулах ажлыг зохион байгуулах, удирдах" гэсэн заалтуудтай нийцэхгүй байна.

Мөн Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1 "Шалгагч этгэд хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний болон бусад эрх зүйн акт зөрчсөн, хуулиар хүлэсэн албан үүрэг биелүүлээгүй бол алдаа, зөрчлийг таслан зогсоох, даатан гаргуулахгүй байх талаар байгууллага, албан тушаалтанд албан шаардлага өгнө", Монгол Улсын Ерөнхий аудитормын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан "Албан шаардлага өгөх төлбөрийн дот тогтоох журам"-ын 4.2.1.11 "хууль тогтоомж, гэрээ, хэлцэл зөрчсөн алдаа, зөрчлийг таслан зогсоож, даатан гаргуулахгүй байх үр нөлөөнтэй гэр үзсэн бусад нөхцөл байдал"-д заасны үндэслэл ШААРДАХ нь:

- Орлого бууруулж, гэрээний хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллаагүй зөрчлийг арилгах, биелэлтийг 2024 оны 9 дүгээр сарын 03-ны өдрийн дотор Үндэсний аудитын газарт ирүүлэх;
- Шалгагч алдаа, зөрчлийг даатан гаргахгүй байх хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлж ажиллахыг Монголын Төмөр Зам ТӨХК-ийн Гүйцэтгэх Захирал Б.Отгонсүх, ерөнхий нягтлан бодогч П.Амгэрцэцэг гэрт даалгав.

АЛБАН ШААРДЛАГА ӨГСӨН:

САНХҮҮ-НИЙЦЛИЙН АУДИТЫН ГАЗРЫН ЗАХИРАГ,
ТӨРГҮҮЛЭХ АУДИТОР
АУДИТЫН МЕНЕЖЕР
МИШЭЭЛ-ОД АУДИТ ХХК-ИЙН ЗАХИРАГ

Ц НАРАНЧИМЭГ
С НАЦАГДОРЖ
Т ОДОНЧИМЭГ

Монгол Улсын Төрийн аудитын газар "Биеэнтэй" ндэвч Тус газар Баян толгоу-3, Баянгол нурын 8 дугаар байр,
Улаанбаатар

© 2024 State Audit Agency of Mongolia

0001081031

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР АЛБАН ШААРДЛАГА

2024 он 06 сарын 15 - 511/А050188

СНАТ-2024/А6/НА-СГА-ТӨА
Зөвшилцөлт тухай

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэл эрхийн хураанд Монголын Төмөр Зам ТӨХК-ийн 2023 оны санхүүгийн тайланд хийсэн аудитаар дараах зөрилт илэрлээ. Үүнд:

Худалдан авах ажиллагааны төсөвт өртөг болон гүйцэтгэлээр өртөг материаллаг зөрүүтэй, худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөөг боловсруулахдаа төсөвт өртгийн үнийн судалгаа хийгээгүй, үндэслэлгүй төлөвлөсөн, гүйцэтгэлийн баталгаа шаардах 2,456,000,000.00 /хоёр тэрбум дөрвөн зуун тавин зургаан сая төгрөгийн 5 төсөл арга хэмжээний гүйцэтгэлийн баталгаа байрлуулалгүй байхад гэрээ хийсэн, 3,982,700,000.00 /гурван тэрбум есөн зуун наран хоёр сая долсон зуун мянган/ төгрөгийн 1 орлогчгүйн гүйцэтгэлийн баталгаа гэрээ байгуулснаас хойш гаргуудан авсан.

Энэ нь Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн 43 дугаар зүйлийн 43.1 "Захиалагч «хамгийн сайн» үзэлэгдсэн тендер ирүүлсэн орлогчноос гэрээ байгуулахаар өмнө гүйцэтгэлийн баталгаа ирүүлэхийг шаардаж болно", 42 дугаар зүйлийн 42.1 "Тендер шалгаруулалтын төсөвт өртөг 100 сая төгрөгөөс дээш бол гэрээний үүргийн биелэлтийг баталгаажуулах зорилгоор гүйцэтгэлийн баталгаа шаардана", 44.1 "Захиалагч батлагдсан төсөвт туссан төсөл, арга хэмжээ бүрээр худалдан авах ажиллагааг үр ашгтай төлөвлөж, батална", 44.2 "Захиалагч худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөөнд өртөмж гэрээний аргаар худалдан авах бараа, үйлчилгээ тусгасан байна" гэж тус тус заасантай нийцэхгүй байна.

Иймд Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1 "Шалгагчдад хууль тогтоомж, замирсаны хэм хэмжээний болон бусад эрх зүйн акт зөрчсөн, хуулиар хүлээсэн албан үүргээ биелүүлээгүй бол алдаа, зөрчлийг таван зогсоох, давтан гаргуулахгүй байх талаар байгууллага, албан тушаалтанд албан шаардлага өгнө", Монгол Улсын Ерөнхий аудитормын 2020 оны 4/96 дугаар тушаалаар батлагдсан "Албан шаардлага өгөх төлбөрийн акт тогтоох журам"-ын 4.2.1.9 "Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хууль тогтоомж зөрчсөн нь энэ журмын 4.2.3-т заасан нөхцөл үүсээгүй бол" д заасныг үндэслэн **ШААРДАХ** нь:

1. Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийг мөрдөөгүй, гэрээний үүргийн биелэлтийг хангаагүй, гүйцэтгэлийн баталгаа гаргуулаагүй зөрчлийг зорилго биелэлтийг 2024 оны 9 дүгээр сарын 02-ны өдрийн дотор Үндэсний аудитын газарт ирүүлэх.
2. Цаашд алдаа зөрчлийг давтан гаргахгүй байх, хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэх ажиллахыг Монголын Төмөр Зам ТӨХК-ийн Гүйцэтгэх Захирал Б.Отгонсүх, өрнөхий нэгтгэн бодогч Л.Амарсүх/нарт даалган.

АЛБАН ШААРДЛАГА ӨГСӨН:

САНХҮҮ-НИЙЦЛИЙН АУДИТЫН ГАЗРЫН ЗАХИРАЛ
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР
АУДИТЫН МЕНЕЖЕР
МИШЭЭЛ-ОД АУДИТ ХХК-ИЙН ЗАХИРАЛ

Ц.НАРАНЧИМЭГ
С.НАЦАГДОРЖ
Т.ОДОНЧИМЭГ

Монгол Улс, Улаанбаатар хот, Чингэлтэй дүүрэг, Төгрөгний Засах хороо-1, Басган далан 4 дүгээр байр,
Утас 31-344311

© 2024 Улаанбаатар хотын төрийн захиргаа

0001081033

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ТАТАР АЛБАН ШААРДЛАГА

2024 оны 02-р сарын 15 - 575/МАН-457

СНАТ-2024/МАН-СТА-ТӨА
Зөрчил арилгах тухай

Төрийн аудитын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлд заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Монголын Төмөр Зам ТӨХК-ийн 2023 оны санхүүгийн тайланд хийсэн аудитаар дараах зөрчил илэрлээ. Үүнд:

Тайлант оны аялага, өглөгийн тулган баталгаажуулалт хийхэд 2 харилцангийн үлдэгдэл 18,825,116.00 /Арван найман сая найман зуун хорин таван мянга нэг зуун арван зургаан/ төгрөгөөр дутуу, 2,025,087,443.00 /Хоёр тэрбум хорин таван сая дөрвөн долоон мянга дөрвөн зуун дөчин гурван/ төгрөгөөр илүү баталгаажуулсан байна.

Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлэн 20.2.5 "дансны өглөг, аялага ба төлбөрийн тооцоог хянах, ажил, гүйцэтгэл тарахад нь эмнэ хяналт, баталгаажуулах", 20.2.6 "ад хөрөнгийн болон төлбөр тооцооны тооллого хийх үр дүнг шийдвэрлэх, бэлтгэн нийлүүлэгч, худалдан авагчтай тооцоо хийж үлдэгдлийг баталгаажуулж, баримтжуулах ажлыг зохион байгуулах, удирдах" гэсэн заалтуудтай нийцэхгүй байна.

Мймд Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1 "Шаарцагдагч этгээд хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний болон бусад эрх зүйн акт зөрчсөн, хуулиар хүлээсэн албан үүргээ биелүүлээгүй бол алдаа, зөрчлийг төсөлн эсгээх, даатан гаргуулахгүй байх талаар байгууллага, албан тушаалтанд албан шаардлага өгнө", Монгол Улсын Ерөнхий Аудиторын 2020 оны А/95 дүгээр тушаалаар баталсан "Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох журал" — 4.2.1.7 "Аялага, өглөгийг тооцоо нийлж баталгаажуулахгүй" -д заасныг үндэслэн **ШААРДАХ** нь:

1. Аялага, өглөгийн үлдэгдлийг зөрүүтэй баталгаажуулсан зөрчлийг арилгах, биелэлтийг 2024 оны 9 дүгээр сарын 02-ны өдрийн дотор Үндэсний аудитын газарт оруулах.
2. Цаашид алдаа, зөрчлийг даатан гаргахгүй байх, хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлж ажиллахыг Монголын Төмөр Зам ТӨХК-ийн Гүйцэтгэх Захирал /Б.Отгонсүх/, ерөнхий нягтлан бодогч /Г.Амгирцалд/ нарт даалгав.

АЛБАН ШААРДЛАГА ӨГСӨН:

САНХҮҮ-НИЙЦЛИЙН АУДИТЫН ГАЗРЫН ЗАХИРАЛ
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР
АУДИТЫН МЕНЕЖЕР
МАШЭЭЛ-ОД АУДИТ ХХК-ИЙН ЗАХИРАЛ

Ц.НАРАНЧИМЭГ
С.НАЦАГДОРЖ
Т.ОДОНЧИМЭГ

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР АЛБАН ШААРДЛАГА

2024 — 05 — 15 — 576/АХС0758
СНАГ - 2024/06/НА СТА ТӨА
Зөрчил арилгах тухай

Төрийн аудитын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлд заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Монголын Төмөр Зам ТӨХК-ийн 2023 оны санхүүгийн тайланд өгсөн аудитаар дараах зөрчил илэртээ. Үүнд:

Өмнөх аудитаар өгсөн "БНХАУ-аас өгсөн дамжуулан зээлийн эргэн төлөлтийг хуваарийн дагуу төлөгдөж байгааг шалтгаад Төмөр замын хадлах бүрэлдэхүүн нийлүүлэх төсөл, Төмөр замын хадлах бүрэлдэхүүний заримыг нэмэгдүүлэх төсөл, Бүс нутгийн логистикийн төсөл" хөгжүүлэх төслийн БНХАУ-ын Экспорт-импорт банкинаас өгсөн дамжуулан зээлийн үйлсн-эр 278 623.0 сая төгрөг, зээлийн хүүгийн төлбөр 5 014.1 сая төгрөг, хамгийн зөрүүгийн алдаандад 57,441.5 сая төгрөг үүссэн тул дээд шатны байгууллагад хандан зээлийн эргэн төлөлтийн чадварыг дэхэн хянуулах" зөвлөмжийг хэрэгжүүлээгүй байна.

Энэ нь Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.3 "Шалтагдсан этгээд болон холбогдох бусад албан тушаалтан нь энэ хуулийн 20.2-г заасан зөвлөмжийн хүрээнд хэрэгжүүлсэн ажил, түүний үр дүнг төрийн аудитын байгууллагаас тогтоосон хугацаанд мэдэгдэх", Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2021 оны А/106 дугаар тушаалаар баталсан Төрийн аудитын байгууллагаас аудит хийх журмын 19.1 "Шалтагдсан этгээд аудитаар өгсөн зөрчил дутагдлыг арилгах, асуудлыг шийдвэрлэхэд чиглэсэн зөвлөмжийн дагуу зохих ёсоор арга хэмжээ авч, зарцуулах ахлыг зохион байгуулсан байна", 19.2 "Шалтагдсан этгээд аудитын тийлэмг баталгаажуулсан тушаалд заасан хугацаанд багтаан албан шаардлага, төлбөрийн акт, зөвлөмжийн мөрөөр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний дүгнэлтийг Төрийн аудитын байгууллагад талархана", Өрийн удирдлагын тухай хуулийн 5 дугаар зүйл 6.4.2 "Энэ хуульд өөрөөр заагаагүй бол зориулалтын нөхцөлтэй гаднаад зээлээрийн эх үүсвэрээр аргын талаар чадвартай төсөл, арга хэмжээг санхүүжүүлэх" гэсэн заалтын нийцдэггүй байна.

Иймд Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1 "Шалтагдсан этгээд хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний болон бусад эрх зүйн акт зөрчсөн, хуулиар хүлээсэн албан үүргээ биелүүлээгүй бол алдаа зөрчлийг таслан зогсоох, давтан гаргуулахгүй байх талаар байгууллага, албан тушаалтанд албан шаардлага өгнө", Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2020 оны А/56 дугаар тушаалаар баталсан "Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох журмын" 4.2.1.10 "Аудитаар илэрсэн алдаа, зөрчил, түүнийг арилгахаар өгсөн зөвлөмжийг хугацаанд нь хэрэгжүүлэхгүй бол" -д заасныг үндэслэн ШААРДАХ нь:

1. Өмнөх аудитаар өгсөн зөвлөмжийг хэрэгжүүлээгүй зөрчлийг арилгаж, биелэлтийг 2024 оны 9 дүгээр сарын 02-ны өдрийн дотор Үндэсний аудитын газарт ирүүлэх.
2. Цаашид алдаа, зөрчлийг давтан гаргахгүй байх, хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэх ажиллахыг Монголын Төмөр Зам ТӨХК-ийн Гүйцэтгэх Захирал "Б.Отгонсүх", ерөнхий нягтлан бодогч "П.Амарсүх" нарт даалгаа.

АЛБАН ШААРДЛАГА ӨГСӨН:

САНХҮҮ-НИЙЦЛИЙН АУДИТЫН ГАЗРЫН ЗАХИРАЛ
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР
АУДИТЫН МЕНЕЖЕР
МИШЭЭЛ-ОД АУДИТ ХХХ-ИЙН ЗАХИРАЛ

ЦНАРАННИМЭГ
СНАЦАГДОРЖ
Т.ОДОННИМЭГ

Амжилт 3-ын 3 амжилтаар өгөх, үйлчилгээний үйлдэл 1-г 1-д, бусад амжилт-3, амжилт 3-ын 4 дүгээр хэсэг
2-ын 14-д 14-д

0001081037

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР
АЛБАН ШААРДЛАГА

2024 оны 05 сарын 15 нөмөр 579/НСД-УЛА

СНАГ-2024/А/НА-СТД-ТОН
Зөрчил арилгах тухай

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Монголын Төмөр Зам ТӨХК-ийн 2023 оны санхүүгийн тайланд хийсэн аудитаар дараах зөрчил илэрлээ. Үүнд:

Тайлант оны эцэст 39 харилцагчтай холбоотой 2,931,300,000.00 /Хоёр тэрбум ёсон зуун тучин наган сая гурван зуун мянган/ төгрөгийн авлага, 52 харилцагчтай холбоотой 6,791,200,000.00 /Зургаан тэрбум долоон зуун ерөн наган сая хоёр зуун мянган/ төгрөгийн өр төлбөрийн үлдэгдэл тооцро нийлсэн актаар баталгаажуулж байна.

Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2.5 "дансны өглөг, авлага ба төлбөрийн тооцоог хянах, ажил, гүйцэтгэл гаргахаас нь өмнө хянаж баталгаажуулах", 20.2.6 "эд хөрөнгийн болон төлбөр тооцооны тооллого хийх, үр дүнг шийдвэрлэх, багтган нийлүүлэх, худалдан авагчтай тооцоо хийж, үлдэгдлийг баталгаажуулж, баримтжуулах ажлыг зохион байгуулах, удирдах" гэсэн звэлттай нийцдэггүй байна.

Иймд Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1 "Шалтгадлагч этгээд хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний болон бусад эрх зүйн акт зөрчсөн, хуулиар хүлээсэн албан үүргээ биелүүлээгүй бол алдаа, зөрчлийг таслан зогсоох, дагхан гаргуулахгүй байх талаар байгууллага, албан тушаалтанд албан шаардлага өгнө." Монгол Улсын Ерөнхий Аудиторын 2020 оны А/05 дугаар тушаалаар баталсан "Албан шаардлага өгөх төлбөрийн акт тогтоох журм"-ын 4.2.1.7 "Авлага, өглөгийг тооцоо хийж баталгаажуулаагүй"-д заасныг үндэслэн **ШААРДАХ** нь:

1. Авлага, өглөгийн үлдэгдлийг тооцоо нийлсэн актаар баталгаажуулаагүй, хяналт тавьж амалгаажуу зөрчлийг арилгаж, биелэлтийг 2024 оны 9 дүгээр сарын 02-ны өдрийн дотоо Үндэсний аудитын газарт ирүүлэх.
2. Цаашид алдаа, зөрчлийг дайтан гаргахгүй байх, хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлж амилгахыг Монголын Төмөр Зам ТӨХК-ийн Гүйцэтгэх Захирал /Б.Отгонсүх/, ерөнхий нягтлан бодогч /П.Амарцэцэг/ нарт даалгав.

АЛБАН ШААРДЛАГА ӨГСӨН:

САНХҮҮ-НИЙЦЛИЙН АУДИТЫН ГАЗРЫН ЗАХИРАЛ
ТЭГТҮҮЛЭХ АУДИТОР
АУДИТЫН МЕНЕЖЕР
МИШЭЭЛ-ОД АУДИТ ХХК-ИЙН ЗАХИРАЛ

Ц НАРАНЧИМЭГ
С НАЦАГДОРЖ
Т.ОДОНЧИМЭГ

Монгол Улс, Улаанбаатар хот, Ногоонхон дүүрэг, Гэр хөрөн багц нийслэлд, Засгийн газрын 4 өргөрөг Газар
Тамга 37,242/01

0001081039

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР
АЛБАН ШААРДЛАГА

2024 - 03 - 15 531/АУТГОХСБ

СНХТ-2024/76/УА-СТА-ТӨА
Зөрчил арилгах тухай

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Монголын Төмөр Зам ТӨХК-ийн 2023 оны санхүүгийн тайланд мийсэн аудитаар дараах зөрчил илэрлээ. Үүнд

Зөвсрын аудитаар бараа материалын тооллогоор дутагдсан 443,648,427.00 (Дөрвөн зуун дөчин гурван сая зургаан зуун дөчин зургаан мянга дөрвөн зуун хорин долоон/төгрөгийн бараа материал, 2019-2022 онд хэрэглэсэн төмөр замын бүтээн байгуулалтын тусгай ашиглалтын байсан биедээр байгуу 770,537,406.00 (Долоон зуун далан сая таван зуун гучин долоон мянга дөрвөн зуун зургаан/төгрөгийн хөрөнгө нийт 1,214,183,833.00 (Нэг тэрбум хоёр зуун арван дөрвөн сая нэг зуун нэгдүгээр мянга найман зуун гучин гурван/төгрөгийн хөрөнгө дутагдсан байна.

Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.1 "Нягтлан бодох бүртгэлийг үндсэн зохион байгуулах үүрэгт аж ахуйн нэгж, байгууллагын гүйцэтгэх удирдлага хүлээнэ", 20.2.0 "эд хөрөнгийн болон төлбөр тооллын тооллого хийх үр дүнг шийдвэрлэх, бэлтгэн нийлүүлэгч, худалдан авагчтай тооцоо хийж, үлдэгдлийг баталгаажуулж, баримтжуулах ажлыг зохион байгуулах, удирдах", Хөдөлмөрийн тухай хуулийн 125 дүгээр зүйлийн 120.1 "Ажил үүргээ гүйцэтгэх үедээ аж ахуйн нэгж, байгууллагад өөрийн буруутас эд хөрөнгийн хохирол учруулсан амьтанд амьтлын зөрчлийн, эрүүгийн хариуцлага ногдуулсан асаахыг зөвлөхгүйгээр эд хөрөнгийн хариуцлага хүлээлгэж болно, 120 дугаар зүйл "Эд хөрөнгийн хохирол нөхөн төлүүлэх журмын 133.1 Ажилтан энэ хуулийн 120, 130, 131 дүгээр зүйлд заасан эд хөрөнгийн хохирлоо төлөх үүрэгтэй" гэсэн заалтын нийцэхгүй байна.

Иймд Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1 "Шалгагдан этгээд хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний болон бусад зох зүйн акт зөрчсөн хуулиар хүлээсэн албан үүргээ биелүүлээгүй бол алдаа, зөрчлийг таслан зогсоож, давтан гэрчүүлэхгүй байх талаар байгууллага, албан тушаалтанд албан шаардлага өгнө", Монгол Улсын Ерөнхий Аудиторын 2020 оны А/05 дугаар тушаалаар баталсан "Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох журмын"-ын 4.2.1.11 "Хууль тогтоомж, гэрээ, хэрдэг зөрчсөн алдаа, зөрчлийг таслан зогсоож, давтан гэрчүүлэхгүй байх үр нөлөөтэй гэрээ үзсэн бусад нөхцөл байдал"-д заасныг үндэслэн **ШААРДАХ нь:**

- Тооллогоор дутагдсан хөрөнгийг буруутай этгээдээр нөхөн төлүүлэхээр хууль эрх зүйн байгууллагад шалгуулж шийдвэрлүүлэх, биелэлтийг 2024 оны 9 дүгээр сарын 02-ны өдрийн дотор Төрийн аудитын газарт оруулах.
- Цэвэлд алдаа, зөрчлийг давтан гэрчүүлэхгүй байх, хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлж амьсгахыг Монголын Төмөр Зам ТӨХК-ийн Гүйцэтгэх Замсгал (Б.Отгонсүх), өрөнхий нягтлан бодогч (П.Амарсүх) нэгт дайрлаа.

АЛБАН ШААРДЛАГА ӨГСӨН:

САНХҮҮ-НИЙЦЛИЙН АУДИТЫН ГАЗРЫН ЗАХИРАЛ
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР
АУДИТЫН МЕНЕЖЕР
МИШЭЭЛ-ӨД АУДИТ ХХК-ИЙН ЗАХИРАЛ

Ц.НАРАНЧИМЭГ
С.НАЦАГДОРЖ
Т.ОДОНЧИМЭГ

Монгол Улс, Улаанбаатар хот, Ногоотой дотгон-1 д.Төрийн Аудитын Газар, Засагын газрын 4 өрөөн байр,
Тайлбар: 59-26-111

0001081041

Утас: +976 51 281888

Факс: +976 11 323286, 324863

Цахиа суудал: info@audit.gov.mn

Цахиа хуудас: www.audit.mn

Хаяг: Засгийн газрын IV байр
Бүлэг тойруу-3, Чингэлтэй дүүрэг
Улаанбаатар-15160, Монгол Улс